

vsek dan razen sobot, nedelj
in v praznikov.

Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

TO-YEAR XXXIII.

Cena lista je \$6.00

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Entered as second-class matter January 16, 1926, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1792.

CHICAGO, ILL., SREDA, 25. JUNIJA (JUNE 25), 1941

In Two Parts—Part I STEV.—NUMBER 123

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

**EMŠKE OKLOP-
KOLONE PRODI-
JO V UKRAJINI**

**gleška letalska ofen-
siva se nadaljuje**

**SEDANJE FIN-
SKEGA PARLA-
MENTA**

Turčija. 24. jun.—Sem
da poročila se glase, da so
takole oklopne kolone prodri-
ali daleč v sovjetsko Ukrajin-
ijo v dveh dneh. Nemci so
skali v to bogato poljedel-
pokrajino iz južnega dela
in poljske države. Poročila
ajo, da se prodiranje vrši
ne naglico.

Rumunske čete pro-
to proti severu preko ruske
zabice. Cilj je okupacija
in drugih ruskih luh ob
mornarici.

Berlin. 24. jun.—Časopisna
tura DNB poroča, da se pro-
te ne miskih in rumunskih
v Besarabijo nadaljuje.

Tepehote ente so pre-
ruske utrjene čete v več
ih.

Rumunske čete so prodrije 50
daleč v Besarabijo v smeri
Galata, dočim so nemške
oraile reko Prut, kjer je
med Rusijo in Rumunijo.
Tukih sta obe strani utrpelji
in izgube.

Nemška pomorska flota
sila naskakuje domovino
tov, je bojna mornarica
vojo na Baltiško in Črno-
jorje. Nemške topničarke
rejto v ruskih obrežnih vo-
v vzhodnem delu Baltiške-
jorje; včeraj so napadle in
pale štiri ruske trgovske
luka, katerih tonaza je zna-
šeno 50 ton.

Letalskih dvobojih med
Rusijo in rusko silo ni dosti in-
cencij. Nemci poročajo o ru-
sobnih napadih na mesta
vzhodni Prusiji. Bombe, ka-
so ruski letalci vrgli, niso
močile posebne škod.

Eda, da je glavni cilj nem-
ške operacije okupacija
Ljubljane, bogate žitnice. Nem-
ci prodrijo proti Kijevu
in skupni nemško-rumun-
ski oboroženo silo, ki drži
vzročilo, pravijo nacijski kro-
niki.

London. 24. jun.—Angleški
bombardirajo zveznične
severne Francije in nemške
azilske baze". Letalska o-
sma, ki se je pričela zadnjem
nem, se nadaljuje.

Letalski minister poroča, da
Angleži zvestreliti dvajset
ruskih bombnikov v spopadih,
pa so izgubili tri bojne le-

Spodapi so se vrili nad
svetim prelivom. Nemci so
v bitkah z Angleži v
zadnjih osmih dneh 118
letal.

Finška. 24. jul.—Vla-
ga včeraj izročila noto Pavlu
sovjetemu poslaniku,
v tem proti bombardira-
finških objektov po ruskih
luk. Poslanik je obljubil
sem, da bo skušal dobiti po-
družnički par-

rijetki parlament se bo sestal
pred tem zasedanjem jutri, da
pravja o konfliktu med Ru-
sijo in Nemčijo. V smislu fin-
ške zveste ne more biti vojna
vredna brez sankcije par-

rijetki. Egipt. 24. jun.—Angle-
ški motorne kolone so v prodi-
du preko puščav dospele do
mesta v sredistu Si-

Udeležimo se velikih slavnosti dnevov SNPJ!

Malo več kot en teden je že do 4. Julija, do dneva, ko je običajno posebno veliko praznovanje in raznih prireditve po vseh naseljih in krajih te prostrane dežele v časten spomin proglašitve neodvisnosti Zedinjenih držav. Praznovati bomo po raznih naseljih neveda tudi mi. Ker pa sredina Prosvete od prihodnjega tečna ne izide toliko poprej, da bi jo pred praznikom mogli dobiti v roki bolj oddaljeni člani, zato naj bo nekaj kratkih besed o tem že danes.

Praznik neodvisnosti je vsekakor najbolj pomemben praznik ameriškega ljudstva. Zato ni nič čudnega, če je toliko raznih shodov in drugih prireditiv ter toliko trenja in hrupa na ta dan. Posebne pomembnosti tega praznika pa se hvalešno spominjajo tudi naša društva, ki ob tej prilici navadno slavijo svoje občinstve, dneve SNPJ itd. In prav je takolj! Saj je SNPJ po svojih načelih in idealih ter aktivnostih najbližje tistim velikim idealom, ki so tako lepo in jednato izraženi v proglašu ameriške neodvisnosti. Naša dela so najbolj živa prica tega.

Poleg drugih lepih reči je v omenjenem proglašu posebno podprtjeno, da smo vse ljudje enako ustvarjeni in torej imamo vse nasopreklikivo enake pravice do življenja, do osebne svobode in učivanja sreča. SNPJ trdno stoji za vse to. SNPJ je bila ustanovljena na temelju enakopravnosti, bratstva in svobode. Te lepe principe je učila in širila ter se tudi sanje resno borila in potegovala vse čas svojega obstanka. S poučevanjem razredne zavednosti in vzpodobujanjem k napredku, s temi sočustvovanjem in sodelovanjem s stavkujočimi delavci ter neomajeno moralno oporo in prav često tudi materialno pomočjo je SNPJ storila prav mnogo za lepše in srečnejše življenje naših ljudi in delavskoga razreda sploh. Majhen narodček v primeru s drugimi smo, toda smo se trdji, da nobena druga slična organizacija in tudi velikega naroda ni toliko dobrega storila v tem osiru kot je storila naša SNPJ!

Zato mi pač toliko bolj upravičeno in sanošno slavimo na praznik ameriške neodvisnosti. In zato je samo pravilno, da naša društva take prilike dobro izkoristijo v prid organizaciji.

Poleg številnih drugih prireditiv na ta dan bo slavnost 30-letnice društva št. 166 v Presu. Pa, na kateri bo govoril gl. tajnik F. A. Vider. Člansku ondolne okolice toplo priporočamo, da se udeleži kolikor največ mogoče.

Onim članom iz zapadne Penns., ki si lahko privočijo malo daljše potovanje, pa priporočamo, da grede na slavnost dneva SNPJ v Girard. O, kjer bo govoril predsednik gl. nadzornega odbora Fr. Zaln. Že samo delstvo, da se bo ta slavnost vrnila s sodelovanjem štirih ohliskih federacij, nam je najboljše zagotovilo že v napred, da bo to velika in imposantna reč in res vredna, da se je udeleži vsak, kdo le more.

Nadaljnja vašna prireditev, ki se bo vrnila na praznik neodvisnosti, bo slavnost dneva SNPJ pod pokroviteljstvom federacije na centralni Illinois v Benidu. Tudi tu pripravljajo velike reči s petim programom in govoril bo tudi podpisani. Našim po srednjem in južnem Illinois ter iz bližnjega Missouri se s tem nudi posebno lepa prilika za veseli družinski sestanek bračnih in sester in prijateljev SNPJ, ki bodo priljubiti tja ob bližu in daleč. Zato vam v Benid. III. na 4. juliju!

Udeležimo se velikih slavnosti SNPJ vsi in proslavimo 4. julija
V. CAINKAR, gl. predsednik.

"Father" O'Brien ne bo govoril na nemškem pikniku

Chicago, 24. jun.—Rev. John A. O'Brien, profesor na katoliški univerzi Notre Dame, je si noči izjavil, da ne bo govoril na pikniku nemških organizacij, ki se vrši prihodnjo nedeljo v Riverview parku. Med organizacijami, ki prirede piknik, je tudi grupa bundgvcev, ki se navdušujejo, da diktator Hitlerja in vodijo nacistično propagando v Ameriki. O'Brien, ki nastopa na zborovanjih odbora America First, ki vodi kampanjo proti vstopu Amerike v vojno, je bil izbran za glavnega govornika na pikniku nemških organizacij. V pismu odvetniku O. A. Stofelisu, načelniku pikniškega odbora, O'Brien pravi, "da so nekateri posamezniki urinili komplikacije v zvezi z nemškim piknikom, da izpremene njegov znacaj." On dalje pravi, da je nasprotnik nacistev, fašistov in komunistov in zagovornik ameriških idej in ustanov.

San Francisco, Cal., 24. jun.—Nadaljnji poskusi so bili storjeni glede končanja stavke strojnikov v ladjedelnicah v San Franciscu in okolicu. V konflikt so posegle federalne oblasti, da ga izravnajo.

Sinoči je bilo naznanjeno, da bo Bethlehem Shipbuilding Co. podala in podpisala pogodbo z unijami ADF in CIO, ki so oklicale stavko pred šestimi tedni. Ko se bo to zgodilo, se bodo stavkarji vrnili na delo.

Enajst ladjedelnic je prizadetih zaradi stavke. Te imajo za pol milijarde dolarjev vladnih naročil.

Washington, D. C., 24. jun.—Federalni delavski departement je posjal dva posredovalca v Kearny, N. J., da pomagata pri pogajanjih med Federal Shipbuilding & Drydock Co. in industrijsko unijo mornarskih in ladjogradniških delavcev (CIO) glede obnove pogodbe. V ladjedelnicah te kompanije je upošljil 12,000 delavcev, ki so zatreti z oklicem stavke, če kompanija ne obnovi pogodbe.

Istočasno je bilo naznanjeno, da se bodo operatorji iz južnih držav sestali s predstavniki ruddarske unije UMWU v Washingtonu. Na tem sestanku bo podpisana pogodba med magnati in glavnega mesta Lebanonom.

Napori glede končanja stavke

Bethlehem Co.* podpiše pogodbo

San Francisco, Cal., 24. jun.—Nadaljnji poskusi so bili storjeni glede končanja stavke strojnikov v ladjedelnicah v San Franciscu in okolicu. V konflikt so posegle federalne oblasti, da ga izravnajo.

Sinoči je bilo naznanjeno, da bo Bethlehem Shipbuilding Co. podala in podpisala pogodbo z unijami ADF in CIO, ki so oklicale stavko pred šestimi tedni. Ko se bo to zgodilo, se bodo stavkarji vrnili na delo.

Enajst ladjedelnic je prizadetih zaradi stavke. Te imajo za pol milijarde dolarjev vladnih naročil.

Washington, D. C., 24. jun.—Federalni delavski departement je posjal dva posredovalca v Kearny, N. J., da pomagata pri pogajanjih med Federal Shipbuilding & Drydock Co. in industrijsko unijo mornarskih in ladjogradniških delavcev (CIO) glede obnove pogodbe. V ladjedelnicah te kompanije je upošljil 12,000 delavcev, ki so zatreti z oklicem stavke, če kompanija ne obnovi pogodbe.

Istočasno je bilo naznanjeno, da se bodo operatorji iz južnih držav sestali s predstavniki ruddarske unije UMWU v Washingtonu. Na tem sestanku bo podpisana pogodba med magnati in glavnega mesta Lebanonom.

Domače vesti

Zdržljivna pogodba potrjena

Chicago.—Glavni odbor SNPJ je te dni dokončal pisemo glasovanje o pogodbi za zdržljivev SNPJ in SSPZ. Pogodba je bila potrjena soglasno, 24 za in nihče proti. Da se je to glasovanje zavleklo tako dolgo, je bil vzrok ta, ker je pogodba romala po poti od odbornika do odbornika in pri vsakem se je malo zamudila. Zdržljivna pogodba bo uradno objavljena v Prosveti prihodnjo sredo. V tej številki je morda izostati zaradi pomikanja prostora.

Sestanek poslednjega odbora

Chicago.—Jugoslovanski posredni odbor (slovenska sekacija) za staro kraj se je včeraj sestal v prostorih SNPJ. O sklepih bomo poročali jutri.

Obrambna vojna in socialisti

Chičago.—Sestanek poslednjega odbora

Chicago.—Sestanek poslednjega odbora

FINSKA NAGLAŠA NEVTRALNOST V KONFLIKTU

Vsi v Girard in Presto 4. julija!

Revolta v baltiških
državicah

POBIJANJE SOVJET-
SKIH URADNIKOV

Helsinki, Finska, 24. jun.—

Uradni krogi so izjavili, da bo

Finska skušala ostati nevtralna
v vojni med nacijsko Nemčijo in
sovjetsko Rusijo vsaj začasno,

čeprav je Hitler namignil, da bo

postala aktivna zavezница Nemčije.

Neodvisnost Litve je bila proglašena včeraj na radijski postaji

v Kovnu, glavnem mestu. To postajo se včeraj okupirali nemški padalci. Zdaj je v teku rekrutiranje vojakov med litvanskimi begunci, ki so pobegnili v Vzhodno Prusijo pred rečnim terorjem, ki ga je začela sovjetska armada.

Neodvisnost Litve je bila proglašena včeraj na radijski postaji

v Kovnu, glavnem mestu. To postajo se včeraj okupirali nemški padalci. Zdaj je v teku rekrutiranje vojakov med litvanskimi begunci, ki so pobegnili v Vzhodno Prusijo pred rečnim terorjem, ki ga je začela sovjetska armada.

</div

Pionirji agitatorji imajo besedo

Zemberger je tudi stratal
za Prosveto

Fork, O. — Prve dni junija 1916 sem bil v Chicago na tretjem zboru JSZ in stali pri Jožetu Zavertniku, ki mi hišo na Crawford ave. V prvem juliju zjutraj pride iz Češke tiskarne in prvo številko Prosvete. Je na starih straneh, šest let velika vozijo na delo, pred 25 leti pa so s prstom kazali, ako se je kakšen delavski agitator peljal v avto. — — —

Lahko zapišem, da smo Prosveto ustanovili in zanjo agitirali slovenski socialisti, organizirani v JSZ, in naši simpatičarji. Mi smo vedeli, da slovenski delavci v Ameriki potrebujemo dnevnik, v katerem bomo pisali o svojem položaju in razmerah, agitirali za jednoto in za dežavsko stvar.

Ivan Molek, sedanja glavna rednica Prosvete, je na 5. konvenciji SNPJ v Milwaukeeju predložil resolucijo, ki je dolžala, kakšno taktiko in smernice naj zastopa jednotino Glasila, pozneje Prosveta, to je, naj bo pisano s staliča mednarodnega socializma. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Pozneje konvencije so jo potrdile z majhnimi popravki in je njen smisel še danes v veljavi. Žalostno je, ker so bi Proletarca spremene v dnevnik. Kar smo takrat ustanovili, so naši hrabi "drugovi" imeli vse za vamo. Tudi piva so se brali, tako so bili — "čisti".

Br. Ivan Molek, sedanja glavna rednica Prosvete, ki je bila vseskočna socialistična. Hrvatski član je nas napadi, zakaj v — "buržavno jednoto" ustanovili dnevnik, načelno bi Prosveta, to je, naj bo pisano s staliča mednarodnega socializma. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Pozneje konvencije so jo potrdile z majhnimi popravki in je njen smisel še danes v veljavi. Žalostno je, ker so bi Proletarca spremene v dnevnik. Kar smo takrat ustanovili, so naši hrabi "drugovi" imeli vse za vamo. Tudi piva so se brali, tako so bili — "čisti".

Potem so se odcepili od J. in socialistične stranke ter zavrnili v komuniste. Sedaj tisti "čisti" nič.

Jože Zavertnik je prejel Glasilo SNPJ v svoji — spaini sobi — na Crawfords. Potem, ko je Glasilo do dnevnika in dobilo ime, se je uredništvo in ustavništvo preselilo v hišo nekega na Crawford ave. En pozneje sem jih obiskal, ko so bili zaposleni. Delali so v sobi trije — gl. urednik Jože Zavertnik, pomožni urednik Ivan Molek in upravitelj Godina. Slednji je sedel na stolu, na drugem stolu je imel knjigo, ker ni imel v katero je vpisaval imen naročnikov. Videl sem, da je dobodošel, ker jih le mo-

sta, je dobil naročnika na Prosveto, ne pa na Proletarca. Nekateri so celo sugestirali, naj Proletarce prenega, ker zadostuje dnevnik Prosveta.

Prosveta je veliko naredila za izobrazbo slovenskega naroda v tej deželi. Vse druge organizacije in listi so bili prisiljeni, slediti ji več ali manj, ako so hoteli ostati pri življenju. Pred 35 leti ni bilo niti enega slovenskega lista v Ameriki, ki bi zagovarjal unijsko delo ali bi na strani delavcev razen Proletarca.

Dobro je, da se spominjam številnih agitatorjev in dospovedcev Prosvete v tej jubilejni številki. Nekatere že krije črna zemlja. Ko bo Prosveta obhajala 50-letnico, tudi nas ne bo več med živimi, oziroma bodo zelo redki tisti, ki so pomagali ustanoviti Prosveto.

Casi se dnevno spreminja. Upam, da bo prišel čas, ko tudi ljudski krvnikov, ki jim pravimo diktatorji, ne bo več. Blagostanje ljudstva more priti le s pravico mednarodno ureditvijo gospodarstva in politike na principih mednarodnega socijalizma. Tudi vojne bodo izginile, ko si bodo ljustva vseh dežel podala roke v znanimenju bratstva in se oklenila mednarodnega socijalizma.

Nace Zemberger, 176.

Frank Martinjak je krčil pot Prosvete na Elyju

La Salle, Ill. — Tisti čas, ko se je ustanovila Prosveta, sem bil na Elyju, Minn. Z br. F. A. Viderom sva bila sosedka in ker sva bila oba naprednih nazorov, sva se dobro razumela in sodelovala sva povsod, kjer je bilo kaj v prid delavcem ali izobraževi. Ko je torej prišel dnevnik Prosveta, sva ga veselo pozdravila, obenem sva se pa zavedala, da samo veselje še ne pomeni dosti za list, če ga nihče ne širi med ljudmi. Sla sva torej na lov za naročnike med našimi ljubimi rojaki.

Ceprav sva oba imela izkušnje glede tega nevhaležnega dela, sva kljub temu upala, da bo s agitacijo za novi dnevnik lahka in naročnikov bo kot gob po deku v jeseni, kmalu pa sva spoznala, da ni bilo tako. Tako pa prvi obiskih sva se kisalo držala, kajti ljubi rojaki so nama očitali, da se name ne ljubi delati in hočeva na lahak način priti do denarja. Rojaki so hoteli, da pokazova "cajteng", za katere sva iskala

naročnike, a midva nisva imela kaj pokazati, ker Prosveta takrat še ni izhajala. Rojaki so pa imeli dober izgovor, če — macki v žaki ne bodo kupovali!

Pridla pa sva tudi k prijaznim ljudem, ki so nama zaupali in ki so že sami hoteli poslati načrino za novi dnevnik in bili so veseli, da sva jim midva prihranila trud in stroške. In tako sva dobila korajo in mnogo naročnikov.

V teh 25 letih je Prosveta veliko dobrega storila ne samo za SNPJ, temveč za napredek v splošnem po slovenskih naseljih v Ameriki. Naši delavci morajo biti Prosveti hvaležni, kajti z njenim spodbujanjem so zgradili mnogo narodnih domov in ustanovili več dobrih kulturnih ustanov.

Dobro je, da se spominjam številnih agitatorjev in dospovedcev Prosvete v tej jubilejni številki. Nekatere že krije črna zemlja. Ko bo Prosveta obhajala 50-letnico, tudi nas ne bo več med živimi, oziroma bodo zelo redki tisti, ki so pomagali ustanoviti Prosveto.

Casi se dnevno spreminja. Upam, da se naše napredne vse načine ne bo izbriznilo.

Slava tvojemu častnemu delu v tem četrti stoletju, na katerega je lahko ves napredni slovenski živelj ponosen!

Frank Klun, 110.

Frank Martinjak, 2.

Frank Klun je tudi pomagal

Chisholm, Minn. — Pred 25 leti sem bil težki bolan, vsled poškodb pri delu v rudniku. Ko sem lezal v postelji in čital tedensko glasilo SNPJ, sem opazil, da je bila razpisana kampanja za nove naročnike za nov dnevnik Prosveta. Pride pa br. Frank Šetina k meni v mojo hišo v okolici mesta, kjer smo takrat živelj, in mi pove, da on pobira naročnino za jednotin dnevnik. Dal sem mu za pol leta, to je za drugo polovico 1916.

Prosveta je začela izhajati in bili smo je zelo veseli, posebno jaz, ker me je kratkočasila v bolniški postelji. Moja žena je vsak dan tekla na posto in mi je prinesla Prosveto. Pretekli so tedni in meseci. Ozdravel sem, da sem lahko pričel dobro hoditi. Tedaj me je prijela želja, da bi tudi jaz agitiral za naš dnevnik.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

vsiljeno za delo v rudniku. Še je nekaj naročnikov tukaj, ki sem jih jaz dobil tiste dni.

Spominjam se, ko me je leta 1921 vprašal poštar, kakšen list je Prosveta, ki ga je toliko prihajalo na tukajšnjo pošto. Razložil sem mu, dasi je vedel, da je Prosveta glasilo SNPJ.

Bile so spet kampanje za načrnoke in udeležili sem se ene in dobil prvo nagrado. Uspeh je bil zelo dober in se danes sem zadovoljen s takratnim svojim dobrim delom.

Prosveta mi je v teh 25 letih veliko koristila, ker sem se iz nje naučil mnogo dobrega. Prav tako se je izobražil iz Prosvete na tisoče in tisoče drugih. Res je izvršila velikansko dobro delo. Med tem pa so jo nekateri tudi kritizirali takoj v začetku med svetovno vojno in kritizirajo tudi danes. To je pač dokaz, da je težko zadovoljiti vse ljudi.

Upam, da bo Prosveta živila še 25 let in potem, ko ne bo več slovenskih čitalcev, naj izhaja v angleščini.

Frank Klun, 110.

Društvene vesti

E. Worcester, N. Y. — Društvo 303 priredil piknik v soboto večer, dne 28. junija, pričetek ob 8. uri. Vrati se v prostorni dvorani Pine Mountain, Route 7, približno v sredi med E. Worcesterjem in Richmondvillom. Vabiljeni ste vsi člani in nečlani od bližu in daleč, da se udeležite. Zabave bo dovolj za stare in mlade in igrala bo dobra godba. Jedite in pijsate po tudi dovolj. Na letni seji je bilo sklenjeno, da vsak plača 50c, če se sepičnik udeleži ali ne; izvzeti so le člani, ki so na bolniški listi. Članice so proste vstopnine. Opozorjam vse tiste člane, ki po pošti pošiljajo asesmenta, da prilожijo še 50c, drugače ne morem sprejeti rednega asesmenta. Na svidenje na pikniku 28. junija!

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

James Milavec, tajnik.

Canton, O. — Naznanjam članom društva 315, da za skupni odhod na slavje jednotinega dneva v Girard, Ohio, ne bomo imeli busa kakor je bilo prvočno naznjaneno. Vzrok je, ker družba ne da omenjenega dnebusov v najem. Kdor ima avto, naj da prostor drugim, tako da se nas bo udeležilo čim več iz naše našelj.

Slovenska Narodna Podpora Jedinota

2857-58 So. Lawndale Ave.

Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVJEŠTAJNI ODBOR:

Mr. Cukar, predsednik	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Vice-št. tajnik	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Mr. Gredick, poslovni rač.	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Vogrich, gl. tiskalnik	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Gosp. upravljivi glasila	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Nekdo, rednik glasila	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPRLEDZEDNIKI:

Mr. Vladič, prvi podpredsednik	706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Mr. Sutin, drugi podpredsednik	1850 W. Walker St., Milwaukee, Wis.
Mr. Kozick, tretji podpredsednik	Box 227, Shreveport, La.
Mr. Kozick, četrti podpredsednik	2857 W. 65th St., Cleveland, Ohio
Mr. Kozick, peti podpredsednik	140 Prospect St., Oglesby, Ill.
Mr. Kozick, šesti podpredsednik	223 W. 7th St., Waukesha, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:

Potrošnički predsednik	2857 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Vice-št. tiskalnik	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Vogrich	2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Opšt. tiskalnik	2851 E. Prospect Ave., Cleveland, Ohio
Mr. J. Lohr	1927 E. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Opšt. tiskalnik	1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODBOR:

Gospodarski predsednik	414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Vice-št. tiskalnik	18511 Euclid Ave., Cleveland, Ohio
Vogrich	Box 27, Arma, Kansas
Opšt. tiskalnik	210 Tabor St., Lancaster, Pa.
Tiskalnik	Box 257, Shreveport, La.

NADORNJI ODBOR:

Zadnji predsednik	2851 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Vice-št. tiskalnik	2851 E. Westgate Ave., Peru, Illinois
Tiskalnik	18503 Arcada Ave., Cleveland, Ohio

Velike govore

9,220,967-\$28,889,000,000

Jacob Zupan

ne bo tako hudo, kot napove. Številke so sicer posebne, kajti dotaknil se bom in jednote z gospodarskega načina, ko bom govoril o splošno ekonomskih razmerah in pa vsem o zavarovalniških bankah. Zategadelj se številka ne moremo izogniti, ampak sem številke podatke jasni kar najbolj in pisati in mogoče poljudno.

Številko v podnaslovu ste do spoznali — \$19,220,967 je bila SNPJ od svojega početja do konca leta 1940! Vključuje bolniške podpore, nizke operacijske odiskodnine in druge podpore. Lepa svota, ki je bilo objavljeno še pred kratkim, podatki pa se v glavnem našajo do konca 1939.

takozvanih 'legal reserve life insurance' — torej zavarovalnih družb, ki imajo postavno določene rezerve. Bratski podporni organizaciji ta odbor ni preiskoval, vendar so v izčrpnom poročilu, ki obsega knjigo 477 strani, večkrat omenjene. Poročilo je bilo objavljeno še pred kratkim, podatki pa se v glavnem našajo do konca 1939.

SNPJ ima podoben glavobol z bondi Lake Shore Athletic kluba. Moody's Investors' Service je lepo opisala in ocenila to moderno 18-nadstropno poslopje na 50,000 štirjaških četvrtih zemelj. Po tej oceni iz leta 1928 je bila zemlja vredna \$1,280,635, poslopje pa \$4,500,000, skupaj z drugimi pritiklinami \$6,250,000. 'Zlatih' bondov je bilo izdanih samo za \$3,000,000 — ali natančno 48% ocenjene vrednosti. A danes — nekaj centov na dolar!

In takoj v Chicagu — in drugod — danes podirajo nebotičnike, ker ne prinašajo dovolj dohodkov za kritijo davkov in obresti. Davkar okraja Cook, Toman, prizna, da kaka petina starih davkov v trgovskem delu Chicaga ne bo nikoli plačana in zato priporoča, da se razlažijo in podero nedobičkanosna poslopja in napravijo parki . . .

Nič ni čudno, da je v desetletju 1930—1939 prenehalo poslovati 188 zavarovalniških družb! In 'čista' izguba 26 največjih družb je znašala v tistem desetletju — samo pri bondih in delnicah! — \$483,620,000. In ker ne more nalagati svojega denarja po visokih obrestih, preneha Prudential s 1. julijem t. l. izdajati več vrst polic, zlasti kratkoročnih.

Odstotna primera, kako imajo zavarovalne družbe in naša SNPJ investirano svoje premoženje, je vrla zanimiva, ker kaže, da je jednotno premoženje naloženo mnogo bolje:

SNPJ Družbe
Zvezni bondi 39.0% 11.6%
Državni in občinski 33.8% 6.7%
Javnonapravni, industrijski 7.2% 29.9%
Zemeljske vknjižbe 11.4% 13.0%
Farmski vknjižbe 10.5%
Železniški bondi 17.4%

Street — stoji 13-nadstropni nebotičnik. Mnogo let ga je lastoval in imela v njem svoj glavni stan National Life Insurance Co. Ko je šla ta 'po gobe', je prešlo poslopje v roke Hercules Life Insurance Co., ki je bil nekak odstranil Sears, Roebuck & Co. In je Washington National Insurance Co. prevzela Hercules, je prišel v njeno last i nebotičnik. Washington družba ga je prodala za \$1,275,000 družbi Equitable Life Assurance Society, ki je porabil nadaljen milijon za predelavo poslopja, kjer ima sedaj svoj glavni stan. Vse družbe — razen zadnje — so imeli občutno izgubo.

Pred seboj imam finančno stran iz Chicago Daily News z dne 1. oktobra 1931. Tu je poročilo o žalostnem položaju, v katerem se nahaja Chicago Auditorium Association, to je namreč ime družbe, ki ima v poseti gledališče, nebotičnik in hotel na črkščaku Michigan Ave. Tako je bilo v rokah investorjev bondov in vsoti \$834,000, katere je bil pripravljen kupiti Mark Willing po 10¢ za dolar. O delničarjih se ni takrat govorilo in tudi kasneje ne — vsega skupaj so dobili ti le eno dividendo in sicer borih 1.5%, in to je bilo leta 1893 — potem nikoli več centa. Toda to prvo črkščko operno poslopje, ta zgodovinski hotel, v katerem je društvo Pioneers No. 559 praznovalo svojo desetletnico, ne bo nikomur več povzročal glavobola. 30. junija t. l. je vratar zaklenil vrata za zadnjim gostom hotela in svetovnoznameno gledališče — zlasti radi svoje akustike — je spustil zastor, ki se ne bo nikoli več dvignil. Vseh svojih 52 let ni bilo podjetje dobičkanosno. Northwestern Life Insurance Co. je imela znaten delež pri tej stvari.

Marsikdo si mogoče tudi ni na jasnen glede bondov, pri katerih plača jednota premijo — to je več kot imensko vrednost. Zvezni bondi — razen obrambnih in hranilnih — so že dalj časa skoraj brez izjemne nad-imenske vrednosti. Pri nakupu takih bondov se kupec kajpada ozira na donos, ki se da natančno preračunati. Donos premijskih bondov je svede natančno preračunan in sicer na popolnoma isti način kot gori navedena mesečna odpisala — to je na amortizacijski podlagli. Z drugimi besedami: vsa vsoča nad 100 je dejansko in v celoti povrnjena in vsekokratno ostanka je obrestovan v isti meri kot imenka vsoča.

Pa pogledimo sedaj razne vrste zavarovalnih načinov. Najboljši je seveda bratski, demokratični način. Najslabši pa so številne navadno neinkorporirane 'assessment' organizacije. Bratske podporne organizacije imajo tudi assessment — toda imajo pa tudi rezerve za svoje skladne, dočim one druge organizacije razpisujejo assessment, kadar se jim zdi pri vodstvu potrebno. Kadar ni dovolj v blagajni, mora dediči pa v zeti, kar mu ponudijo. V Springfield, Ill., je tožila nekaj žensk štiri bivše uradnike neke organizacije, ker je ob smrti svojega moža dobila \$12, dočim je bil mož zavarovan za \$800. Baš take družbe in organizacije imajo najbolj kričeča imena: Guarantees — reserve Life — itd. Zdravniške preiskave navadno ne zahtevajo. Assessment je semešno nizek — včasih \$1 za celo družino, od 1. do 25. leta. Toda čitatelj teh vrstic pa ne bo nasedel taki vabi, torej dovolj.

In tako v Chicagu — in drugod — danes podirajo nebotičnike, ker ne prinašajo dovolj dohodkov za kritijo davkov in obresti. Davkar okraja Cook, Toman, prizna, da kaka petina starih davkov v trgovskem delu Chicaga ne bo nikoli plačana in zato priporoča, da se razlažijo in podero nedobičkanosna poslopja in napravijo parki . . .

Odstotna primera, kako imajo zavarovalne družbe in naša SNPJ investirano svoje premoženje, je vrla zanimiva, ker kaže, da je jednotno premoženje naloženo mnogo bolje:

SNPJ Družbe
Zvezni bondi 39.0% 11.6%
Državni in občinski 33.8% 6.7%
Javnonapravni, industrijski 7.2% 29.9%
Zemeljske vknjižbe 11.4% 13.0%
Farmski vknjižbe 10.5%
Železniški bondi 17.4%

Izmed 100,000 otrok 10 let starosti bo dočakalo 92,637 starost 20 let

85,441	"	30 "
78,106	"	40 "
69,804	"	50 "
57,917	"	60 "
38,569	"	70 "
14,474	"	80 "
847	"	90 "

Izmed 100,000 ljudi starih 35 let bo umrlo v teku enega leta 895

45 "	"	"	1116
55 "	"	"	1857
65 "	"	"	4013

(Nadaljevanje prihodnje srednje)

Kako ima denar 'mlade'

Zadnjici mi je neki član pokazal lastnico, ki kaže, kako bi rabil 1 cent, če bi ga bil kdo naložil kmalu po začetku štetja let po sedanjem sistemu po 6%. Lastnica je zanimiva, toda v tej številki Prosvete ni prostora za ranjitev, zato jo nekateri glavnejši podatkov: Tisti centek bi se prelebil v milijonarja že leta 354. Leta 474 bi bil milijardar in danes bi znašal — čemu mučiti stavca! — 7 in 45 ničel! Izgovoriti bi tega najbrž ne znal nihče, vsto samo pa bi si mogeče prestavil lahko le Einstein. Mogoče bomo malo bolj razumeli, če omemimo, da bi lahko dali vsakemu človeku, ki je živel v teh 1941 letih vsako sekundo po en milijonček dolarjev, pa bi ostala še vedno ogromna vsoča. In član me je vprašal, kažejo na lastnico, če se mi zdijo obresti — to je, "da ima denar mlade" — poštene. O tem so že

veliko razpravljali in bodo še, toda v tej razpravi se ne moremo s tem baviti. Nepočitno dejstvo je, da v današnjih razmerah so obresti velevala za obstoj in profit jednotne.

Isti član — in najbrže mnogo drugih — ni zapopadel amortizacijskega sistema. Danes posojujejo hranilna in posojilna društva, bratske podporne organizacije in drugi skoraj izključno na mesečna odpisala, ki so tako preračunana, da v določenem roku vknjižba avtomatično poteče, ker je izplačana. Svede ima sedaj jednota precej takih vknjižb.

Vzmemimo za primer \$1,000, ki jih hocete izplačati po 5% obresti v 15 letih. Lestvica pove, da plačate vsak mesec \$7.91, toda ne pomeni, da plačate vedno isto vsto za obresti kot nekateri domnevajo. Poglejmo lestvico.

Koncem Obresti Glavnica

1. meseca	\$4.17	\$3.74
25. "	3.77	4.14
49. "	3.34	4.57
73. "	2.86	5.05
97. "	2.33	5.58
121. "	1.74	6.17
145. "	1.10	6.81
169. "	.38	7.53

Skupaj ste plačali \$1,423.80 in v petnajstih letih je vaš dolg v celoti brišen. Letno pride komaj \$94.92, vključivši obresti in odpisalo.

Tako sem se seznanil s prvim ameriško-slovenskim časopisom, kajti Slovencev ni bilo mnogo v Kanadi in jaz jih nisem često srečeval. Da bi se sam naročil na kateri koli časopis, je bilo tako rekoč nemogoče, ker me je tekma za zasluge gonila križem po deželi in nisem imel nikdar stalnega bivališča. Tako sem se seznanil s prvimi ameriško-slovenskimi časopisi, ki so mi bili posredovani.

Izmed tistih, kajti Slovencev ni bilo mnogo v Kanadi in jaz jih nisem često srečeval.

Tiste čase sem bil prav srečen človek. Moja glavna ambicija je bila, postati dober slovenski pišatelj. Bil sem prepričan, da se mi bo ta želja izpolnila, kajti verjamem, da v svoji možnosti in volji in vztrajnosti mi ni manjkalo. V svojem mladost

Second Annual Ohio SNPJ Day on July 4

Second Annual Ohio SNPJ Day Event

Most of our large-scale summer activities are held during the months of June, July, and August, which are the three "real" summer months.

One of these affairs was the annual Pennsylvania SNPJ Day in Strabane last Sunday, registering another success for the sponsoring groups as well as the Society.

Another of these enjoyable affairs will be the Second Annual Ohio SNPJ Day, which will be held on Independence Day, July 4, at Avon Park in Girard, Ohio, under the auspices of the four Federations of SNPJ lodges in the Buckeye state.

The First Annual Ohio SNPJ Day event was held at the SNPJ Recreational Farm in Cleveland, Ohio, under the sponsorship of the same Federations on July 4, 1940. Its tremendous success inspired the sponsors to inaugurate an annual event to be held each year at a different city.

It is said that records are made to be broken, and we have no doubt that this year's Ohio SNPJ Day celebration will challenge the record established in Cleveland. In other words, the four Federations along with Lodges 49 and 643 aim to break their own record of a year ago.

In addition to the customary program consisting of speaking, singing, dancing, games and races, Girard will present to the gathering FIVE groups of our Juvenile Circles! These five Juvenile Units will undoubtedly add considerably to the program and will attract the widest attention. And all five of these units come from the immediate vicinity—Struthers, Warren, Salem, Sharon, and Girard. Certainly, no other SNPJ event in recent history was able to present such a galaxy of our Juvenile Circles on a single program!

Girard is geared for action! The members of our lodges in Ohio, Pennsylvania, and West Virginia are urged to take active part by attending and by enlisting the interest of their friends. Let us resolve to be in Girard on the Fourth by the thousands!

In this spirit we greet and welcome the gathering which will assemble at Girard on Independence Day!

Things of Special Interest

In a little better than a week from the time this was written, the Fourth of July will be here, and our lodges and members are all getting ready for the big day to memorialize the great historical event when the Declaration of Independence of the United States was proclaimed.

Our lodges take a great pride in the celebration of Independence Day and like to perform it in a most reverent and solemn way possible. And justly so! For the principles and ideals so forcefully expressed in the Declaration of Independence are also the principles and ideals the SNPJ stands for. We not only believe that all men are created equal, that they have an inalienable right to life, liberty and the pursuit of happiness, but we also work hard and fight for these precious things. The SNPJ has been busy educating and carrying the gospel of equality and the right to life, liberty and pursuit of happiness among the masses since its beginning; it has been very helpful to the working men in their struggle for higher wages and better labor conditions, and given moral and material support in every effort where there was a question of a better and happier life of our people and of laboring class in general involved. There is no other organization of this kind known that has done so much or nearly so much in this respect. We therefore have a good reason to be proud and to celebrate the meaning of the Declaration of Independence reverently and in the most solemn way.

There is one very important affair scheduled for this Fourth of July that deserves to be brought to special attention of our members, namely, the celebration of the Ohio SNPJ Day under the auspices of the Ohio federations to take place in Avon Park, near Girard, O. It is of special significance that all four Ohio SNPJ federations have combined for that worthy undertaking, which means that members from the north, south, east and west, in other words from all corners of that state will participate. And, of course, members from the nearby states of Pennsylvania and W. Virginia, and some from Detroit and even more distant places will be there. The committee has worked out a nice program specially fit for that occasion, and made all other necessary preparations to accommodate all guests, and will be able to make every participant satisfied.

Another very important affair and worthy of special interest to our lodges and members in the Midwest is the observance of the SNPJ Day to take place on the Fourth of July under the auspices of the Central Illinois Federation. They have hired the beautiful Midway Gardens near Benid, Illinois, for that purpose, and have gone into other quite extensive preparations too, in their sincere effort to make this affair an outstanding success. There will be good music, singing and speaking and many other things of interest on the program.

Members from the lower Illinois and nearby Missouri and other places of the Midwest will find here a splendid opportunity to meet

Daily Prosleta

Silver Jubilee

WILKES-BARRE, PA.—On this 25th anniversary of our daily newspaper Prosleta, it is appropriate to examine the road that it has traveled, the value of its service to its members and their friends, and the influence it has upon the public in general.

The pioneers of our Society realized in its early days that the medium of expression to the larger number of their countrymen is through their own newspaper, which also served as the Society organizer. So the Daily Prosleta was established 25 years ago. Needless to say that its main sources for existence came from the pennies collected from the members of the SNPJ who come from a low wage-earning class.

The Prosleta, however, successfully emerged from the road of danger and its future is brighter than ever before.

The Daily Prosleta with its weekly organ, has served more than its purpose; it carried through the country to the SNPJ members and subscribers information of the Society, what other members and countrymen in other cities and states were doing and how they can get new members into our Society, secure its existence and make improvements for the future.

The Prosleta has enlightened our members so that they can be classed as the most progressive group of workers in America. Their stand on national as well as on international situations was and is, in the main, the correct one. In the American Trade Unions, they are in the forefront, doing their best to make them bigger, stronger, and unified for the protection of the workers.

In the future we ought to follow our course and wherever possible, improve it. The number of our correspondents should be enlarged, especially in the English language. An interesting reading paper develops activity within the organization. Society and lodge news and correspondence is of great value to the organization, but we must have more articles from different trades and industries.

The article which appeared in the Prosleta on Army life, by Beachy Bruce, I thought was very interesting; we should have more of them.

FRANK VRATARIC,
Member SNPJ Supreme Board.

Jolly Allis Lodge

WEST ALLIS, WIS.—Every now and then the members become lax in attending the lodge meetings, so a reminder of some kind has to be conveyed to the members of Lodge 680 to attend meetings.

At our last meeting we discussed a way and means to get new members, and also in what way we could get our members to attend meetings more regularly. All agreed that with more activity in the lodge, would help somewhat, so our summer activity committees are going to get us rolling with a beach party promptly after the business of our next meeting is taken care of. Don't forget to attend our next meeting at 6:30 p. m.

Another topic of discussion was baseball. The Jolly Allis boys are going to have a team and possibly the strongest nine Jolly Allis ever

TO GIRARD, OHIO, AND PRESTO, PA., ON JULY 4

Our members in Ohio will celebrate the Second Annual Ohio SNPJ Day sponsored by the Ohio Federations on the Fourth of July in Girard, Ohio.

In Presto, Pa., SNPJ Lodge 186 will celebrate its 30th anniversary on the same date.

Both affairs are important and afford us an opportunity to instill new life into our movement and manifest our loyalty. Both undertakings deserve full consideration from members, and it is hoped that all who can possibly attend will do so. Let us demonstrate at those occasions our cooperation for the organization formed for the mutual benefit of its members.

Once more, don't forget to attend the 4th of July events at the above mentioned places! F. A. VIDER, Supreme Secretary.

a happy crowd, and to shake hands with their old friends and make new ones. Everyone will have a good chance for a real old-fashioned good time. All roads will lead to Benid, Ill., to the great fraternal gathering of the SNPJ family on the Fourth of July. So let us make up our minds now and be there for sure!

V. CAINKAR, Supreme President.

Lud Milavec assures everybody plenty of refreshments and

Girard, Ohio, in Gala Attire for Second Yearly SNPJ Celebration at Avon Park; Record Attendance of Members and Friends Assured

Four Federations Sponsor Event on Independence

Day; Five Juvenile Circles Will Participate in Program; Speaking, Singing, Dancing and Sport

GIRARD, O.—SNPJ history will be made at Avon Park in Girard on Friday, July 4, at the mammoth annual SNPJ celebration which promises to establish a new attendance record.

Under the protective hand of the Four Federations and under the guidance of Lodges 49 and 643, the Second Annual Ohio SNPJ Day will take form, rise gloriously and then end in a mass of new friendships, of solidified intentions and a transparent devotion to a day which is thoroughly SNPJ; utterly Slovene.

Spaceous Dance Floor

Slovenes, SNPJ'ers and friends like to dance, so we have an entire second floor rented for just that purpose.

You may criticize everything else we attempt but the dance floor, about the size of a football field, will withstand any personal objections.

Umek's Orchestra

Sixty minutes after the dinner hour, Joe Umek will seat his orchestra and lead with his first tune. From then on, there will be no rest, no let-up until five o'clock or later.

Sports Program

At one o'clock, too, George Ritter, as head of the SPORTS PROGRAM, will haul out his paraphernalia and ask the boys and girls to participate in a general assortment of games and novelties. (We are sorry, Fifolt, but because the ball field will be used for parking space, we will be unable to accept your challenge of a Circle softball match.)

Speaking Program

Included on the Speaking Program which begins at three o'clock, are Alex Whitford, Mayor of Girard; Gus Tomlinson, Pres. of the Ohio Leather Workers' Union; Mike Kumer, popular and energetic Pennsylvanian; Frank Zaitz of Proletarian fame (Chicago).

Five Juv. Circles

As an added attraction, the five Juvenile Circles of the local Federation will offer a varied entertainment. Then, too, you can expect the introduction of SNPJ Supreme Board members as well as other personalities.

Simoncic's Band

After the excitement cools somewhat in the evening, Louis Simoncic and his orchestra will play for you dance fans. You see, we have contracted for TWO different orchestra, each to play FOUR hours. Charge for dancing is but ten (10) cents a person for four full hours.

Lud Milavec assures everybody plenty of refreshments and

Ohio SNPJ Day Facts

EVENT—Second Ohio SNPJ Day celebration.

PLACE—Avon Park in Girard, Ohio.

DATE—Friday, July 4, Independence Day, starting at 10 a. m.

SPONSORS—Four Ohio SNPJ Federations.

HOTELS—SNPJ Lodges 49 and 643.

FEATURES—Presentation of FIVE Juvenile Circles; speaking, singing, dancing and sports.

ATTRACTION—Umek's and Simoncic's orchestras.

All members are urged to attend and bring their friends along for a genuine celebration of the Ohio SNPJ Day in Girard on the Fourth.

witnessed the fun. We b... that the companionship of the circles will extend into many years speaking well for the vitality of the future.

OFF THE RECORD—This report was written in train between Youngstown and Irwin, Pa., on the back of a couple of dance tickets. We attended the Hermitage, Pa. (Keystone) dance and spent a visiting friends. About the way we can explain their

penitality is to say that they went to "kill you with kindness." Frank Gradišek, Pres. of the Keystonians, Ann and Mr. Rahne, Mr. and Mrs. Bill Cinsky, Rudy Osolnik, John Schenck and John Kozel (Chicago) we had a very happy week-end. And so to the Rahnes, Gisek and Kranitzes, we owe thanks for a full week-end.

New Prexy

Ed Prevec, Pres. of the Eng...

resigned his office due to enrollment in the Army. A

"head" will be elected at the ly meeting, so please attend a body. Eddie made numerous social visits and will be missed by his many friends.

Card from Beachy Bruce

is on maneuvers at Camp P...

and you know Beachy, you know he is happy in such surroundings.

Helen Yaklevich missed out the Eagles Insurance Association when she failed to appear at the meeting.

And the best of everything a couple of old friends—Rupert and "Jo" Troyer are now Mr. and Mrs. They first at an SNPJ affair, so we can see that we don't just sell insurance.

Change Meeting Date

While we are on the subject of circles, let us say that the "Dawn of Youth" meetings (for the summer) have been changed from the last Sunday of the month to the last Thursday, in this case June 26. Meetings start at seven o'clock. In order to strengthen their respective treasuries.

M. S. Circle

John Ujeich has our good wishes for a successful beginning on behalf of a Morning Star circle. You are interested in your people, John, and as far as I am concerned, it is a definite part of them, and I hope it proves difficult at times and we try your patience but we are going.

Skating Party

On Wednesday, June 11, more than fifty circle members from Sharon, Warren and Girard enjoyed a skating party sponsored by the latter group. Frances Novak and John Petrich headed their respective circles. Quite a few adults came along and

FRANK REZEK, 66

Young Americans

DETROIT, MICH.—On Sunday, the Young Americans will go together on a get-together outing at the Straits Lake. As in the past, the location will be at the lower end of the lake.

Everyone is welcome and for an all-goodness good time to be on hand. There will be refreshments and games. Those of you who haven't got to the lake, be at the John R. about 10 a.m. and we will see that transportation is provided.

Young American Annual will take place at Horvat's Warren and Gull Roads, on August 10, with the ever-Slovene band, Johnny Pepe and his boys from Cleveland, to play for your dancing. The entertainment committee promises many new surprises in store.

There will also be a softball game played. Everyone is welcome and a special invitation is extended to all out-of-towners. More details later.

Young American softball got under way on Sunday, June 15, with practice at the Ford.

Bob Travnik was elected as president. Bob informed all that position was open and any member wishing to tryout the team either get in touch with him or report for practice. His team is also being formed and will hold their practices at the time as the boys. How about our ball playing girls? From the looks of the Y. A. boys' team should be strong this year. For information concerning practice get in touch with Manager Bob Travnik or inquire at the SND.

Snowy Shots: Congratulations and Mrs. Joe Zrimec on the birth of a son on Friday, June 13. Young Americans send their sympathy to the Bozich family, who recently lost their father, Joseph Bozich. Mr. Bozich is a very active SNPJ member and will be missed very much by us.

Ivan Molek who has been a Y. A. for a short time, will be great when he leaves for the SNJ on June 25. We all wish you luck.

Congratulation to Mr. and Mrs. Rupert who surprised us all by getting married over the last day in Akron, Ohio. Wishing all the luck in the world and to welcome you soon in the United States.

Our New SNH

biggest question: Are we going to build that new SNH? Are we buying shares? Many of our people here in Detroit are for building a new home but we are not doing very much it.

say when you see that the game is started then you will buy a ticket to a ball game the game was over?

the younger Detroit Slovenes speak primarily because it will be more. Let us all get busy and show our seniors that we want a new home and will do our power by cooperating.

timely suggestion would be to the East and West Side together all work together and build one first and then we would have one large hall where we can hold our affairs. The way now neither one of the homes enough to hold a large affair, so when we want to hold a we have to rent a hall elsewhere.

is the time to get started, so all get down to business. (Come young Slovenes, let's open

Juvenile Spirits of Detroit, 29, will hold their next meeting Saturday, June 28, at the SND, beginning at 1:30 p.m., see more of you juveniles at this meeting. Election of officers will take place. Your adviser, Knapich, has gone back to school for a while, therefore will be at the meeting. Let us support her when she returns by having some new members—now!

AL PETERSON,
BLONDY OBRANOVIC,
Lodge 564.

Integrity Broadcast

CHICAGO.—All members of Integrity are asked to attend regular monthly meeting Friday, June 27, at the Secretary's office, 1642 N. Fairfield Ave., at 8:30 a.m. We'll be looking for you.

Juvenile Circle

Barberton, OHIO.—BUCKEYES' BIG OUTING! Hey! Are ya all set for the picnic outing at Rex Lake Park this Sunday, June 29? Ya are? Oh, boy! Ya know, it's been so long since we're all been together to rago od old-fashioned funfest. I think we'll all enjoy the outing at Rex.

The entertainment committee is preparing all the refreshments so there's nothing to plan or take care of. You should all be on time when the caravan of cars leaves the Domovina Hall at 1 o'clock sharp. If you have no means of transportation, some one else will have room for you. Just don your slacks and bring along your bathing suit.

Besides swimming and playing baseball, eating or what have you, you can also dance. If you can't make it in time to leave with the caravan, then come out later. We'll be there for the afternoon. See you there, gang, rain or shine—but be sure you call Stephie at SH. 6421 until four o'clock or SH. 5488 after four and let her know you're coming.

Barberton's 50th Anniv.

Our city will celebrate 50 years of progress with a jubilee that will last from June 29 to July 6, a full week of gay activities. At the stadium, a pageant will be presented each night depicting the history of Barberton from its birth in 1890.

Another pair who will be wed this Saturday are Marco Shapack and Josephine Evoncich of Milwaukee. You can bet our mailman handed us the surprise supreme when he left that note of invitation from Marco, our friend of long standing. Believe me, fellow, we had no hint of this romance, but we're happy all to pieces for you both! Our only regret is that we won't be there to celebrate with you and all your friends. Our sincere congratulations!

Barberton's 50th Anniv.

Our city will celebrate 50 years of progress with a jubilee that will last from June 29 to July 6, a full week of gay activities. At the stadium, a pageant will be presented each night depicting the history of Barberton from its birth in 1890.

Miss Margaret Okolish, representing the American-Slovene Club, is leading the field of candidates in the race for the title of "Queen of Barberton." She has our heartiest wishes for success. The "queen" will be "crowned" the night of June 30 at the big ball with Ben Bernie and his lads doing the musical honors. Various Slovene clubs, including the Buckeyes, will be represented in the big parade of bands, floats and marchers on July 4. Perhaps Allis blood or no, it's the Wolverine team that Kid Kern will be a member of, so your baseball nine had better look out!

Wedding Bells

It isn't only the defense industries that are working full blast! Any day now Dan Cupid will be

on the month of June in order that he may send it to the Main Office before July 4. Please cooperate with him.

CHARLIE R. FLEISCHACKER,
Lodge 631.

Daily Prosveta's First Quarter Century

By Louis Beniger, Assistant Editor

Prosveta Daily is observing its silver anniversary. For a quarter century our daily newspaper has been serving our people as a guiding light, and its name, Prosveta, meaning Enlightenment, has been fully justified by its work.

With this issue the eight-page Silver Anniversary supplement in photogravure on fine paper, which contains a review of the work and achievements of the paper in word and picture, is presented to our members and subscribers.

The first issue of daily Prosveta came off the press on July 1, 1916, under the editorship of the late Josko Zaverink. Its success was instantaneous, and this date marked a new era in the history of American Slovenes.

For a quarter century the Prosveta has been recording the work and progress of our people in this country, presenting to its readers the news on labor and world events, always interpreted in the light of truth and honesty. In short: Its contents during this period are a history of the problems, progress and achievements of our organization, its publisher, and its readers as well as our people here and abroad generally.

Reviewing a quarter century of a newspaper's life is no small responsibility; this has been done in the supplement and Slovene section. These lines are written to call the attention of our younger generation to the significance of this anniversary.

Delving back into the dusty tomes of twenty-five years ago, scanning the time-colored pages to note the outstanding events of yesteryear was no easy task but one which required considerable work as well as a sense of reverent respect for the courage displayed in the writings and spirit of the Prosveta's founders, editors and agitators.

In presenting this Silver Anniversary issue, the executive committee and the editorial staff feel they would be lacking in appreciation and gratitude were not acknowledgement made of our contributors and agitators. To the men and women who have taken time from their busy hours to write and agitate, we give our sincere thanks for their past efforts and express the hope that they will continue. Our thanks also to all who contributed to the success of this special issue.

This year it is also twenty-five years since Ivan Molek began his work on the Prosveta editorial staff. He has been head editor of SNPJ publications since 1929.

It is a coincidence that I am completing my fifteenth year with Prosveta this year, having assumed my duties just at the time when Prosveta was observing its tenth anniversary, and when it was inaugurating an English section in the weekly.

While it is true that our younger generation is acquainted with the daily Prosveta mainly because their parents have been reading it, their knowledge of its mission and influence among our people is fairly general. Frequently, they scan its pages, stop at some heading and try to digest its meaning. The most popular column among the younger generation is "Domace Vesti," in which are recorded daily happenings of our people from the widely scattered Slovene settlements throughout the country.

There is no doubt that the daily Prosveta more than any other of our papers has a long and sure future. Its record of honest reporting is well established, and it shall continue to serve its readers as a medium of exchange of ideas and information as well as to propagate the ideals and principles of the Slovene National Benefit Society.

Buckeyes' Bits

By Oh

BARBERTON, OHIO.—BUCKEYES' BIG OUTING! Hey! Are ya all set for the picnic outing at Rex Lake Park this Sunday, June 29? Ya are? Oh, boy! Ya know, it's been so long since we're all been together to rago od old-fashioned funfest. I think we'll all enjoy the outing at Rex.

The entertainment committee is preparing all the refreshments so there's nothing to plan or take care of. You should all be on time when the caravan of cars leaves the Domovina Hall at 1 o'clock sharp. If you have no means of transportation, some one else will have room for you. Just don your slacks and bring along your bathing suit.

Besides swimming and playing baseball, eating or what have you, you can also dance. If you can't make it in time to leave with the caravan, then come out later. We'll be there for the afternoon. See you there, gang, rain or shine—but be sure you call Stephie at SH. 6421 until four o'clock or SH. 5488 after four and let her know you're coming.

Barberton's 50th Anniv.

Our city will celebrate 50 years of progress with a jubilee that will last from June 29 to July 6, a full week of gay activities. At the stadium, a pageant will be presented each night depicting the history of Barberton from its birth in 1890.

Another pair who will be wed this Saturday are Marco Shapack and Josephine Evoncich of Milwaukee. You can bet our mailman handed us the surprise supreme when he left that note of invitation from Marco, our friend of long standing. Believe me, fellow, we had no hint of this romance, but we're happy all to pieces for you both! Our only regret is that we won't be there to celebrate with you and all your friends. Our sincere congratulations!

Barberton's 50th Anniv.

Our city will celebrate 50 years of progress with a jubilee that will last from June 29 to July 6, a full week of gay activities. At the stadium, a pageant will be presented each night depicting the history of Barberton from its birth in 1890.

Miss Margaret Okolish, representing the American-Slovene Club, is leading the field of candidates in the race for the title of "Queen of Barberton." She has our heartiest wishes for success. The "queen" will be "crowned" the night of June 30 at the big ball with Ben Bernie and his lads doing the musical honors. Various Slovene clubs, including the Buckeyes, will be represented in the big parade of bands, floats and marchers on July 4. Perhaps Allis blood or no, it's the Wolverine team that Kid Kern will be a member of, so your baseball nine had better look out!

Wedding Bells

It isn't only the defense industries that are working full blast! Any day now Dan Cupid will be

Juvenile Circles

Jolly Kansans Circle 11

Report Picnic Was Big Success

ARCADIA, KANS.—It is said that in spring and summer a young person's fancy turns strongly to thoughts of picnics, and that goes for older members, too.

The Jolly Kansans Circle celebrated their birthday by having a picnic at Sterle's farm on June 8. Although the weatherman gave rain in many of the surrounding towns, but to everyone's delight it didn't rain where our picnic was held. And the surrounding towns were also well represented. Games were played, and we had a sack race. All winners of all games received prizes. We also played ball. If you want to see someone really hit the ball you should see our adviser, M. S.

During the afternoon and evening John Tiso entertained by playing polkas on his accordion. Our sincerest thanks to our senior members for their kind hospitality they showed us at our picnic and at our other previous affairs. We hope that everyone present had a grand time.

Our next regular meeting will be held on Sunday, July 6, at the Franklin SNPJ Hall at 2 p.m. How about a large attendance, and let's have a ball game.

It's vacation time now and many people like to come to the Sunflower state to spend theirs here. Kansas invites you one and all to plan and spend your vacation in its towns and hamlets. Wishing everyone the best of vacation this summer.

FANNIE GALICICH,
Secretary.

Circle No. 26 Planning
Outing to Jackson Park Sunday

CHICAGO.—On Sunday, June 29, Juvenile Circle No. 26 will have an outing in Jackson Park. Along with games and hikes, we plan to examine all important buildings and sites. All members and friends are invited. Bring your lunch and carfare to the lower SNPJ Hall Sunday morning at 10 sharp. We will be back in time for supper.

RUTH MEDIC, Circle 26.

Juvenile Circle No. 10
Will Sponsor Picnic on July 27

SALEM, O.—Our Juvenile Circle No. 10 will sponsor a picnic on July 27 at the same picnic grounds where Lodge 467 held its picnic on June 15, which was a huge success. This is the first picnic they are sponsoring since they have organized. Let's all come out and help them get a good start towards building up their Circle financially as well as numerically. More details in later issues of Prosveta.

FRANK HRVATIN JR., 476.

Detroit Circle No. 29 to Meet Saturday, June 28, at 1:30 p.m.

DETROIT, MICH.—The Young Americans will hold a picnic Sunday, June 29, at Lower Straits Lake. For this reason the Juvenile Circle No. 29 will hold their meeting Saturday, June 28, at 1:30 p.m. in the SNH. Many important things will be discussed. The election of officers, the Slovene school, softball teams, etc. Come and give your cooperation.

Our adviser, Olga M. Knapich, is now on vacation in her home town of Girard, Kan., and we should do all in our power to carry on until her return. She left instructions to carry on and when she returns we'll all have a swell time. I know that through the aid of Al Peterlin and Bro. Zorman we will be able to remain active if we all pitch in and help. Sis. Knapich has done a great deal of work in getting the Circle organized, so it's up to us to see that we do our duty. I am sure that the members wish Olga the best of time ever among her old friends, and also that she returns soon.

And members, don't forget to bring in some new members. Remember the awards. Also don't forget to write to the M. L.

OLGA F. GORUP, Circle 29.

"Jamborees" of Circle 11 Is Success: Hold Meeting July 6

GIRARD, KANS.—The annual "Roundup Jamboree" which was held at Sterle's Farm recently by the Jolly Kansans, Circle 11, was a huge success. A large crowd responded to our call and we all had a grand time.

Many games were played and it seemed that everybody was having a swell time. Races were enjoyed by everyone. Prizes were won by Carl Ulepich, Lucy Kumer, Dorothy Yoger, Marie Kunsel, and Frances Kumer. A race for the older men was held, and the winner was Brother Lehan. Music was furnished by Frank Tisau, and we also enjoyed ourselves by dancing.

Our Juvenile Circle meeting will be held on Sunday, July 6, at Franklin, Kan., at the usual time. All members are urged to come.

DOROTHY YOGER, Circle 11.

FLASHES

CHICAGO, ILL.—The Pioneers held a fine meeting last Friday night at the SNPJ Hall and elected John Simon and Frank Lotrich delegates to represent them at the National SNPJ Convention in September. We also initiated two new members and transferred one from the juvenile to the adult department. Reports were made on a number of activities including our softball team, the ascension of the Pioneers to the first position of the SNPJ, and the continuation of the membership campaign until we reach a total of 800 members. A number of our active members have promised to give us the help necessary to secure the new members to bring us to the 800 mark. Subscription sales for the National SNPJ Day were reported on and a nice batch of them turned in. John Liposki was not present to receive the ten-dollar check, which means that we will have eleven dollars in July. Free refreshments were served after the meeting. The attendance was good.

Pioneer membership campaign and the fact that we became the largest lodge of the SNPJ. A report on the bowling prize money which was won at Detroit, Michigan, was also carried by the West Side News. This kind of publicity is of considerable value to the Pioneers.

Our softball players have secured the diamond at 32nd St. at Kildare for Monday and Friday evenings. Several fine players have joined the squad. Others are still needed. All who are interested in playing should get out to the grounds by 7 p.m. Friday night. More information is available by calling the Pioneer Secretary.

Last Sunday, the writer attended the 25th Anniversary of Lodge 273 in Sheldon, Wisconsin. A fine group of people from Sheldon and adjacent communities were present for the dinner and the celebration. Some came from as far as Willard, Wisconsin, which is seventy miles away. Old-timers predominated in the afternoon. In the evening, many young folks came to dance. This lodge has a promising future because the young people have become interested in the organization and because the old folks still work with the boys at the helm. This farming community and our people in it are much better off than they were some years back. Food products bring a better price these days and this will enable many of the farmers to pay their old bills and get ahead a bit. What is more, the farms are better developed and produce larger quantities of the essential grains. Our people are among the more earnest and hard working which results in better returns and certainly better farms and communities. For one who is used to the fast city life, the farms of Sheldon are very appealing. Millie Jekse is spending her honeymoon down in New Orleans. Congratulations! Oscar Godina writes that the West is really the country to see. Louis and Jennie Kosse send greetings from Washington and the Atlantic coast.

DONALD J. LOTRICH, 559.

Work has already been started on the annual Prize Picnic of the Pioneers which is scheduled for Sunday, August 3, at Sklavich's Red Gate Grove. Music has been booked and the tickets are now being prepared. We will be soliciting gifts and prizes for this picnic and try to make it as the picnics of the past, an enjoyable one and profitable for our patrons.

We are continuing right on with our subscription sales. A total of twenty-seven books were turned in during the past week, which is a fine number and gives us further assurance that the contest will turn out successful. New reports were made by Josephine Mal

Performance of Prosveta

The eyes of the Slovene public are now focused with intense interest on the twenty-fifth year jubilee of the newspaper Prosveta published by the Slovene National Benefit Society.

People of all walks of life of Slovene descent and even those of other nationalities, are giving a great deal of thought to the rise, success and leadership of Prosveta in this democratic country. As we already know, the United States of America has been built through having benefited by the characters and ideals of individuals and groups which labored together to mold us into one great democratic nation. The past and present editors of Prosveta, who believe in the America of the past and have the courage to look to the America of the future with Roosevelt's policy of democracy, know that while the character and spirit of the people remain unchanged, the land of Washington and Lincoln will still be country of the people, by the people, and for the people, which shall not perish from the earth.

Let's look for a moment to the history and rise of Prosveta which started back in 1916 as a daily newspaper, under the leadership of my father, the late Jože Zavertnik, Mr. Ivan Molek, Associate Editor, and Managing Editor, Mr. Philip Godina, all men of great principles. Prosveta through its writings has proved to be one of the greatest factors in building the Slovene National Benefit Society up to what it now is.

The immense benefits which are explained to us daily in Prosveta provided by the life and sick benefit and disability insurance, provide a margin that means security. Even today when life insurance and sick benefit and disability in the United States enjoys almost universal acceptance, no one shops for it as they do for food and clothing, yet it, too, is one of the vital necessities of life. This life and sick benefit insurance is greatly encouraged to the people through our newspaper Prosveta. Gradually, the readers of Prosveta come to realize the importance of insurance. The Slovene National

Benefit Society plan offers and helps to protect them from the unknown contingencies and hazards of the future. The Prosveta, in a large measure, is responsible for the building up of the membership of our Society. Prosveta is the chief point of contact between all our members, regarding educational, social, sports, and fraternal activities.

While Prosveta is delivered to our doors daily, and it is a simple task to pick it up and read it, we must realize the huge amount of work and labor extended in order to produce it, since it must translate the voice and thoughts of our members. This task requires both tact and forcefulness. In this way Prosveta helps us to see the viewpoint of the majority of our people both in our cities and small towns and farms spread throughout our nation. In this way Prosveta becomes an arbiter on ways to winning the security for all its members.

Since my father's retirement and death in 1929, the chief editorship of Prosveta was taken over by Mr. Ivan Molek. Needless to say, Mr. Molek performs his job well at the helm of Prosveta. If one were to pick one thing which has more than any other contributed to the success of the Slovene National Benefit Society, it would be the way in which the best of the lodges, supreme executive officers, supreme board, employees of the supreme headquarters, and individual members have given of themselves continuously, with the encouragement of Mr. Molek and his efficient editorial staff.

The success of the Slovene National Benefit Society stands as a monumental tribute to Prosveta which has done much to contribute toward that success. Our Society can point with pride to its newspaper of labor and democratic principles and will be carried to greater heights of usefulness in each succeeding decade. On this, its twenty-fifth anniversary, we salute its record of accomplishment and what it has done for the Slovene National Benefit Society toward making a greater fraternal Society.

John J. Zavertnik, M. D.

the most modern features possible, and are elevated several inches in order that bowlers will be in clear view of all spectators. Seats accomodating approximately 100 spectators will be installed.

On the 4th, 5th and 6th of July the Pioneers will hold a three day affair celebrating their fifteenth anniversary at Drenik's Park featuring Taffy's Domovina orchestra and Jack Martinic and his orchestra. Bro. Fred Vitter will be the principal speaker with several local persons also on the speaking program. The Pioneers cordially invite all SNPJ members and their friends to this affair.

The next monthly meeting will be held June 29 at the SNPJ hall and all members are requested to attend.

FRANK PODBOY,
Publicity Comm.

Let's All Attend Ohio SNPJ Day, July 4th

BRIDGEPORT, O.—The Fourth of July is drawing near and this is the day that the Ohio and other SNPJ members should remember. All of you who attended the first Ohio SNPJ Day, in Cleveland, should remember the good time you had, the people you met, and the many other things. Let's keep this in mind and attend the Second Ohio SNPJ Day at Avon Park in Girard, Ohio, on July 4.

Our Bridgeport SNPJ Federation has chartered a 37-passenger bus to take the members to this picnic. The bus will leave Boydsville Hall at 8 a. m. (E. S. T.) and it will leave Girard at 9 p. m. I urge all members to be on time so we will not have to wait for anyone.

I hope Johnny Lutzar were here to go to Girard with us but I guess Uncle Sam needs him more than we do. He surely livened up the crowd last year.

Our dance in May was very successful and I wish to thank all the neighboring lodges that attended, especially Moundsville and Strabane. I'm sure that if we ever have the opportunity we'll repay them.

Members! Don't forget the next meeting which is July 7. Arrangements will be made for the Cardinals' picnic.

MARY KROFLICH, 640.

National Sokol Slet in Chicago June 29

STRABANE, PA.—On Saturday evening, June 14, at 7 o'clock the newly completed bowling alleys in the SNPJ Hall were officially opened in the presence of hundreds of bowling enthusiasts in the Canonsburg district. A speaking program, with Assistant District Attorney of Washington County as Master of Ceremonies. Mr. Modrak "auctioned" off the first ball, the honor of rolling the first ball went to James Tomsic, local garage owner, after which an exhibition game was played between Helen Loebusky, Pittsburgh ten pin champion, and Josephine Ziegler, Canonsburg champion woman bowler.

A free dance and refreshments were also on the program with Mario DiPalma's orchestra providing the music.

Lodges 138 and 589 are grateful to James Tomsic for the electric clock which is placed over the alleys and to George Hinton who donated a sum of money to purchase a bowlers' bench.

The new alleys were installed by the Brunswick Company and have

More than 3,000 gymnasts of the American Sokols will present mass drills at their quadri-annual Slet at the Chicago Soldier Field, Sunday, June 29. Special trains from New York, Detroit, Cleveland, St. Louis, Omaha and other points throughout the land will bring thousands of visitors. Delegates from London, South America and Canada will participate. Several outstanding singers, among them the famous Czechoslovak soprano, Jarmila Novotna, will be on the program.

The Upper Crust

"I bet this is the first out he ever got."

Friendly City members will miss you also.

We had an interesting and lengthy meeting June 8. The delegate to the 12th National SNPJ convention was elected. Our ever-popular President, Bro. Jos. Cukar, was elected. We merged with the Ladies' Lodge Nata Sloga No. 600. Joe Cukar's alternate is Sister Jennie Dimic of Lodge 600.

We are anxious to see how many new members will be proposed at our next meeting on July 13. We hope as many as at the previous meeting. This proves that the Friendly City members ARE ON THEIR TOES. The more, the merrier, is our motto. Attend your lodge meeting, we will see you there.

FRIENDLY CITY REPORTERS,
SNPJ Lodge 604.

J. Z. Jr. Bright Spots

LIBRARY, PA.—The Slovene Benefit, to be held at Library Slovene Hall on Sun., June 29, is only a few days off. The program is made up and every detail ironed out.

Prominent speakers will be present and entertainment in the form of singing societies, dancing and other things will be provided. Attorney F. J. Bolte of Library will act as master of ceremonies and promises a fine afternoon. Typical Slovene refreshments will be served.

The purpose of this affair, as I stated in my last article, will be to raise funds to aid the Slovenes in Yugoslavia which was overrun by the axis armies. Those of you who saw the scenes in "Gone with the Wind" in which the suffering of the people of the South was shown, can readily picture what our people in Yugoslavia are going through at the present time.

The success of this undertaking depends on the Slovenes here who are interested in the welfare of our people. Enjoy yourselves and aid a worthy cause at the same time. All Slovene lodges are invited to attend.

Let's put it over!

The J. Z. Jrs. will hold a summer dance at the Slovene Hall on Sat., July 12, with Taffy's Domovina orchestra of Barberton, O., attending to the dancing. Taffy has the No. 1 orchestra of Pa.-Ohio-Michigan, so far as the Slovenes are concerned. Taffy assures a good time for all.

These and Those: July 4, 5 and 6 are red-letter days at Strabane, Ohio Slovene Day on July 4 at Girard looks appealing. The Rossa sisters of Cleveland are invited to Library. Also, Al Petrel, our own Library lad, who has been transplanted to Detroit. The Morning Stars sure know their Slovene songs. Listen to them at Library Sunday. Chuck Waggett reports army life interesting.

We would like to see Lamuth back in SNPJ circles. Seems to me the old guard is vanishing rapidly. The convention at Pittsburgh is the big topic wherever we go. See you all at Library June 29.

ADOLPH SLAPNIK, 682.

Announcement

At the request of the Treasury Department we announce a new feature of interest and service to many readers who are buying or will buy Defense Savings Bonds and Stamps. This will be called the Defense Bond Quilt, and will start in next week's issue.

The questions will be chosen from among those asked by most Bond and Stamp buyers. The answers will tell what the new Defense Savings Program means to the individual and to the Nation.

Mary Grajzar, 614.

Member of Lodge 518 Passes Away June 5

DETROIT.—We announce with deep sorrow the death of Bro. Joseph Bozich, member of SNPJ Lodge 518, who passed away June 5 and was buried at the Woodmere Cemetery June 8. He was born on Feb. 6, 1886, at Sv. Kriz near Litija in Doblenjsko, Yugoslavia, came to Detroit in 1911 and was employed at the Ford Motor Co. for 30 years. He was a co-founder of SNPJ Lodge 121 and of SWH and was a member of its board of directors for 17 years, and he aided in the organization of the SHN and singing society "Napred". He was also a member of SSPZ Lodge 114.

The family of the late Joseph Bozich wish to express their sincere thanks to all whose sympathy, help, kindness, floral offerings, etc., were such comfort in our late sad bereavement; to relatives, friends and neighbors; to the above named organizations; to SNPJ lodges #77 and 584, and the Ladies' Auxiliary.

Mr. Bozich is survived by his wife, Frances; four daughters, Mrs. Josephine Wurster, Helen, Betty and Virginia; two sons, Henry and Edward; a sister, Mrs. Frances Hor-

Universal Comets

Dates to Remember

UNIVERSAL PA.—June 29—Picnic by Library lodges at the Library Slovene Hall, featuring a popular orchestra and various singing societies.

July 4—30th Anniversary celebration of Lodge 166, Presto, featuring the Juvenile Circle 22 of Midway, music, and a host of speakers.

July 4-5-6—15th Anniversary celebration of Lodge 589, Strabane, featuring Taffy's Domovina orchestra, of Barberton, Ohio.

July 4—Second Annual Ohio SNPJ Day, Girard, featuring four juvenile circles, speaking, dancing, races, games, and music.

Comet News

Our juvenile member, Helen Bergant, was valedictorian at the graduating exercises of Penn Twp. High School. Congratulations to her on this recognition, and best wishes for her success in her ambition to become a nurse.

Congratulations and best wishes also to Mr. and Mrs. Nick Squatia, who attempted the matrimonial leap on June 14. Mr. and Mrs. Michael Rostignoli, and Junior, are visiting in Detroit this week. They'll be back on July 4, and in the meantime Mike has instructed the writer to collect the lodge dues in his stead.

Comets' next regular meeting will be held in the Slovene Hall on Sunday, July 6, beginning at 7 p. m. (DST). On July 8, at the same time and place, a meeting of our lodge juveniles will be held for discussing summer activities.

New and Views

The matrimonial leap is being planned by Marty Vrbancic and Eleanor Langford, members of Lodge 680 Veronians, and Marco Shapack and Josephine Evanschick, on Saturday, June 28. Best of luck to them. Similar felicitations are extended to Mr. and Mrs. Martin Spec of Ambridge, and Mr. and Mrs. Henry Rupert of Detroit.

John Alden of Cleveland Comrades was recently graduated from the University of Pittsburgh, and is now employed and residing in Cleveland.

One of Universal's SNPJ pioneers, Thomas Previc, member of Lodge 141, has been reported sick to the Society, and local SNPJ members are urged to visit him.

It was a jubilant crowd that participated in the bowling banquet of Veronians Lodge 680 on May 23. A delicious dinner was served by Hotel St. Moritz and excellent entertainment was provided for the forty-five members and friends of the Veronians bowling teams. Attractive prizes were distributed, and the largest share was taken by the lodge president, Elmer Eiffler. Mary Cassol won the largest share of the prizes distributed among the girls. Tony Trautner did a good job as toastmaster. The invited guests who enjoyed the affair immensely were Roy Lesar, member of the older lodge in Verona, and the writer. Again, we want to thank the Veronians for a good time.

Two Loyalties who always attend our affairs, are Doc and Mary Grgorec. Frances Spik, Fred Marinko and wife representing Comrades.

Jack Merrick and his fiance, Mary, proudly telling friends of their recent engagement. Bill Koss, a faithful Strugger, but rather inactive lately due to working conditions, also there but without a girl friend.

Mary Jane Parker, the accordionist, was very well received and kept everyone in a dancing mood with her fine playing. Joe Karlinger (the joke teller) keeping everyone in a roaring mood with his story telling. Anne Zele hard at work even at a wiener roast; seems her work for Strugglers never ceases. Anthony Zaman, a proud papa, out on his first date with his wife since the baby arrived. Will she become a Strugger, Tony?

Our tall bouncer, Reedy Lawrence, being knocked of a chair by a girl. Now was that nice, Rudy?

Missed Frank Koss and Mary. Johnny Marolt going home with a pineapple he won in a contest.

Everyone who didn't attend this wiener roast missed a grand time, so make a date to be with us at the next one in August. In closing I'll say, So Long from the little woman who wasn't there.

To all the girls who were on my team in Detroit: I have the prize money and would like to give it to you at the July 2 monthly meeting. Please be there.

MARY GRAJZAR, 614.

Now that the 6th Annual PA. SNPJ Day is a thing of the past, the E. S. Federation of SNPJ Lodges of Western Pennsylvania is actively planning for their annual boat ride scheduled for Friday, July 18, on the Steamer Senator. As is customary, the boat will leave Pittsburgh at 9 p. m. sharp, and return at midnight. Tickets are in the hands of all federation lodge secretaries, and the admission price of fifty cents must be paid in advance. All returns must be made by July 15, so we urge you to buy your tickets now.

JUST PAYING "DUES" IS NOT ENOUGH was the title of a column appearing in a bulletin of an organization owned and operated by its members. It impressed me as entirely fitting to our own lodges, for there is a tendency among some of our members to feel that as soon as they pay their membership dues all the benefits and advantages of membership will automatically come to them without further effort on their part. Membership in SNPJ, as is true of membership in any organization similar in structure, implies some responsibility on the part of the members. It requires meeting attendance, executive and committee duties, attendance at all affairs of the lodge and as much as possible those of your federation and the national celebrations of the Society. It requires, further, active participation in the promotion of lodge affairs, and participation in the endless task of soliciting new members.

Chicago Pioneers Lodge 559 have every reason to glorify and expect the recognition of all lodges and the Society for their outstanding double achievement announced last week.

In securing seventy-two new members in the Jubilee Campaign just closed, they accomplished what few lodges have accomplished, but what all lodges can hope to accomplish in future campaigns. In establishing themselves as the largest lodge in

the SNPJ, they vindicated the right of the Slovene Society.

They can feel proud of their work and the continued success in their goal of 1000 members.

July 4—30th Anniversary celebration of Lodge 166, Presto, featuring the Juvenile Circle 22 of Midway, music, and a host of speakers.

July 4-5-6—15th Anniversary celebration of Lodge 589, Strabane, featuring Taffy's Domovina orchestra, of Barberton, Ohio.

July 4—Second Annual Ohio SNPJ Day, Girard, featuring four juvenile circles, speaking, dancing, races, games, and music.

MICHAEL R. KUMER,

Spirit-o-Grams

By Whoosit

ST. LOUIS, MO.—Congratulations and best wishes to the Pennsylvania lodges on the occasion of their 5th Annual SNPJ Day. We, too, will be with you to help observe our gala occasion if the distance between us wasn't so great. This is the Spirit of St. Louis minus the winter.

If we had those, we would fly to be with the SNPJs today. The date for the picnic given by the United Slovene societies of St. Louis, of which we are a part, is drawing near. The picnic will be held on Sunday, July 20, at St. Louis' Grove on Telegraph Road.

Buses will leave Slovenia Hall, 807th Street, at 10 a. m. Get tickets out now and get busy members. We want this picnic to pass any picnic given by us before.

Also keep the Country Store mind. If you have any "elephants" around the house, now is the time to get rid of them.

We have received a card from Mr. and Mrs. John Buckowitz, who are visiting their son John in Diego, Calif. Mrs. Jerninov, mother of Ann Spiller, is leaving for California some time this coming weekend. We wish her a pleasant trip.

Frances Mahnich is packing in preparation for their annual trip to the Ozarks. Ida Baumgart is enjoying her new home here in St. Louis, although she hasn't decided yet whether she likes city or country life. We were

what has happened to John Julia Cepak. No word has been received from them for the last months. Let us hear from you.

Entered as second-class matter January 15, 1938, at the postoffice
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., SREDA, 25. JUNIJA (JUNE 25) 1941

In Two Parts—Part II

ŠTEV.—NUMBER 123

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Pet in dvajset let dela in boja

izhodišče obeh teh principov je pa jednotilo glasilo, katero je zadržalih 25 let Prosveta.

Demokratični nastanek Prosvete je prvič ispršala šesta redna konvencija SNPJ, katera je 30. septembra 1915 v Pittsburghu, Pa., sprejala rezolucijo za ustanovitev dnevnika Prosvete s 107 glasovi proti štirim, drugič pa je po izpršalo članstvo SNPJ, ki je pri splošnem glasovanju běst mesecov kasneje potrdilo ustanovitev dnevnika Prosvete s 6483 glasovi proti 1307.

Sele na podlagi tega glasovanja je dnevnik Prosveta izšel 1. julija 1916.

Gornje je dokaz, da je članstvo samo ustvarilo dnevnik Prosvete, ki je začel izhajati po volji 6483 članov SNPJ. Med nasprotniki Prosvete zunaj naše jednotne smo v taku zadnjih 25 let vedno kraljili sliški očitek, da je "paččica socialistov usilila Prosveto članom SNPJ." Če bi bila ta absurdna trditve resnična, sedan je "paččica socialistov" Štefan 6483 članov, ki so sami sebi usilili dnevniki!

Kako vneti so bili člani SNPJ za svoj dnevnik, dokazuje tudijo, da se jih je čez 3000 naročilo na Prosveto še predno je izšla. Vsi ti naročniki so prišli v devetih mesecih med 1. oktobrom 1915 in 1. julijem 1916. Mašlo je primerov v zgodovini slovenskega časnikarstva, da bi kateri list imel še pred svojim rojstvom toliko naročnikov kot jih je imela Prosveta.

To omenjamemo le mimogrede, ker po pet in dvajsetih letih ni več potrebno pobijanje raznih laži, ki so jih naši načelnici nasprotinici metali v javnost na račun Prosvete. Te laži so se same ubile in Prosveti niso škodile niti za las.

All je dnevnik Prosveta zadostil željam in potrebam svojih

ta, dosledno bila živo in lojalno glasilo stavkarjev? Bila jih je dolga vrsta — in ne samo enkrat so se voditelji teh stavk pismeno sahvalili Prosveti za njeno sodelovanje.

Kdo naj našteje vse delavske politične kampanje — seveda, z malo izjemo socialistične — pri katerih je Prosveta sodelovala z vsemi silami v vplivom svojih čitateljev? Te kampanje in politični boji so bili sleherno leta tu ali tam, lokalno, po državah ali na splošno kot so še danes in bodo v bodoče. Prosveta ni bila nikdar kakšno glasilo te ali ome politične stranke, pač pa je bila po volji konvencij SNPJ le solidarna s socialistično stranko toliko časa, dokler se je ta stranka držala svoje naglašane demokratične taktike.

Kdo naj popiše vsa naša domača kulturna prizadevanja, ki jih je Prosveta smatrala, da so vredna njene podpore? Teh je tudi bila celo vrsta v glavnem med temi je bila Prosveta matice in za njo kasneje Cankarjeva ustanova, ki ju še danes podpiramo in toplo priporočamo vsem komur.

Ni bilo malo tega dela in nobeno teh prizadevanj ni bilo majhno, kar lahko potrdi dejstvo, da glavne teh kulturnih ustanov še danes žive med našim ljudstvom v Ameriki. Drugo važno dejstvo je, da je Prosveta — poleg Proletarca — opravljala pionirske delo pri uvajanju slovenske socialne drame na naših diletantskih održih v Ameriki. Socialna drama je bila prej bela vrana med nami — in letos lahko slavi srebrni jubilej s Prosveto vred

— — —

Lista pa s tem še ni izčrpana in tudi ne bo, ker bi vzeela preveč prostora. Naj omenimo še odломke poljudne znanosti, ki jih je dnevnik Prosveta stalno priobčeval, bodisi v razpravah ali polemikah z načelnimi na-

ČE KDAJ . . .

ČE KDAJ —

nam je treba edinstvo in bratstvo sloge zdaj,

ko je zvihrala bojna furija grozotno prek evropskih in ostalih daljnih pokrajin.

V času tem, ko se strupeni dih sovraštva in strahu zajeda kakor rja v arca ljudstev vseh celin

na svetu, ko bodočnost ni nikdar tako brezbarvana bila,

da težko je zreti vanjo — v sivo gmoto,

ki skoro niti slutnje ne dopušča, v kaj se bo razvila —

kdo v času tem za troho stikal bi v očesu brata?

In, če treba ni, zakaj bi tiraš besede na ostrino zia?

Namesto da bi složno čuvali si težko priborjene drobce,

pa kakor da bi sipali smodnik na žgoča tla —.

Roka v roki! to naš znak je. Kaj pomeni?

Petindvajset let PROSVETA nas budi, uči,

vzpodbuja in svari ter kaže — ko svetilnik

ob obali — ne le pota, marveč tudi skalje in čeri . . .

Katka Zupančič

naročnikov in čitateljev skozi vse ta leta?

Na vsej črti! V četrti stoletju, kar izhaja Prosveta, so se tisoči član SNPJ udejstovali v mnogih gibanjih in se udeležili mnogih velikih konfliktov na industrijskih poljih.

Naš dnevnik še ni bil star leto dni, ko je z drugimi naprednimi slovenskimi listi vred že nosil zastavo v večjem gibanju za jugoslovansko republiko in ostal.

Kdo naj našteje vse velike in dolgotrajne stavke, zlasti rudarske, ki so prizadele na tisoče naših ljudi in pri katerih je Prosveta

ponosa na svoj uspeh tega gibanja v Ameriki. Ameriški Slovensci so takrat storili svojo dolžnost — ni je pa storil star kraj.

Kdo naj našteje vse velike in dolgotrajne stavke, zlasti rudarske, ki so prizadele na tisoče naših ljudi in pri katerih je Prosveta

sprotniki. V tem oziru amelo rečemo, da je bila Prosveta na prvem mestu med vsemi slovenskimi listi na tej strani oceana. Poljudna izobrazba v znamenju naravoslovnih, kakor socialistih, znanosti je neizmerne vrednosti za vedenjskega delavca, ki ne sploh ob belej dnevu; na tem polju je dnevnik Prosveta zarezal brez zelo globlike kot kateri drugi slovensko-ameriški list pred njim.

Dnevnik Prosveta je na vsej črti zadostil in še vedno zadostava željam in potrebam svojih naročnikov in čitateljev.

V življenju posameznika je 25 let dolga doba, skoro polovica povprečnega življenja. To pričajo mojte, ki so kumovali Prosveti ob njenem rojstvu in ki so še pri življenju.

Tedaj mladi fantje, polni življenja in ognja za našo stvar, so danes že osiveli in večinoma so že izgarni starci, katerim se že skoro nič ne ljubi. Lahko se štejejo srečne oni, ki so še dobro pri zdravju in zmorce dnevno garanjo. Teh je primeroma jako malo — in med temi grdi jih je še nekaj, ki so po pet in dvajsetih letih še stalno na delu, na agitaciji za Prosveto. Ti naši delavci so skala, na kateri je zgrajena Prosveta.

Dokler bodo živeli ti naši starci, ki se nočejo postarati, ti naši kumi, ki so po svoji miselnosti že vedno tako mladi kot so bili pred 25 leti, ti naši graditelji, ki se v pet in dvajsetih še niso utrudili — toliko časa bo živel dnevnik Prosveta.

To velja tudi za naše naročnike in čitatelje, ki so po svoji miselnosti že vedno mladenci, čeprav že imajo des pet krizev na plečih, in ki se že niso utrudili naročanja in čitanja dnevnika Prosvete. Kajti agitatorji ne bi imeli agitacije, če bi ne bilo lege stevil onih, kateri ne morejo več živeti brez dnevnika Prosvete.

Ti bratje in sestre vedo — če ve kdaj drugi — koliko so dobili od Prosvete v zadnjih 25 letih; oni vedo, da bi jim bilo teh 25 let še daljših in zelo pustih — brez Prosvete; oni vedo, da ni dolegašja in dnevi so topli in rokati, če imai dobraga in sve stega prijatelja, ki te obiskuje in informuje, zabava in poučuje vsak dan.

Tako, Ozri smo se za nekaj hipov nazaj in pogledali na delo in uspehe dnevnika Prosvete v pet in dvajsetih letih njegovega življenja; pogledali smo le na glavne točke, ki vežejo celoto te dobe in katera so tako svetle, da nikdar ne uidejo iz spomina. Te svetle točke uspešnega dela in boja v pet in dvajsetih letih dnevnika Prosvete so tako imponante, da z lahkoto odtehtajo vse neuspehe, katerih se ne manjka nikjer v realnem življaju.

Pogledali smo na vse to in zdaj — z zadovoljstvom lahko zapremo knjigo Prosvetine pet in dvajsetletne zgodovine.

DOBRO JE BILO!

Ničesar nas ni srati, ničesar se ne kesamo! Če spom — vse skupaj, ki smo dali dnevniku Prosveti življenje in ki ta dnevnik držimo pri življenu — kaj zamudili ali zanemarili, je bila malenkost, katero si lahko odpustimo. Vse ono, kar je morslo biti storjeno, je bilo izvršeno v polni meri!

Pavza je končana.

Cas se ne zmeni in zgodovina ne čaka: pred nami je drugih 25 let . . .

NAPREJ PO V SKALO VSE-KANI KREMENITI POTI ZA DEMOKRACIJO, ZA SVOBODNO MISEL IN ZA SOCIALNO PRAVICO!

Pionirji agitatorji imajo besedo o svojem delu za Prosvet

John Terčelj je brusil pete v Pennsylvaniji.

Strabane, Pa. — Moji spomini na delo, ki smo ga izvršili za zgraditev dnevnika Prosvete, segajo še bolj nazaj, ko smo se boriли v tehniku Glasilu SNPJ proti nasprotnikom naše jednotne. Kajti jaz sem se pridružil Glasilu takoj, ko sem prvič dobil v roke ta list, ki je pisal tako iskreno za koristi delavcev.

V začetku leta 1916 je bil razpisani kontest za nove naročnike dnevnika Prosvete, ki takrat še ni izhajal. Takoj sem stopil v ta kontest. Društvo 200 SNPJ.

John Terčelj, gl. porotnik SNPJ

h kateremu sem takrat spadal, sem vpravil za kooperacijo in jo tudi dobil. Louis Britz — kdo v zgodnjem Penni ga ne poznat? — ki danes živi na Lawrenceu, mi je osebno pomagal pri agitaciji. Jože Zavertnik, urednik Glasila SNPJ, sem pa pisal, da mi gre agitacija tako dobro izpod rok, da me ne bo nikde poskal v kontestu. Jože je seveda objavil mojo gozdrojno in to je podkurnilo druge agitatorje, da so podvajali svoje napore, ker nikde ni hotel zaostati.

Takrat smo hodili iz naselbine v naselbino peš. Moja sreča je bila, da sem imel krepke noge in brusil sem pete kot strela. Ko je bil kontest zaključen in rezultat objavljen, sem se — namreč — Jaz sem dobil 84 naročnikov, toda Paul Berger iz La Salle — ki ima danes gostilno zrazen jednotinoga uradu v Chicago — je tudi imel 84 naročnikov!

Kaj pa bo zdaj? — sem se vprašal. Treba bo solomonske razsude, kajmu naj pripade prva nagrada, katera je zame itak bila postranska stvar. Gl. odbor je pa določil obema nagrado enake vrednosti in čast obeh je bila rešena. Dobil sem šepno uro, ki je bila garantirana za 25 let — in res mi danes po 25 letih še vedno dobro služi kakor nam vsem služi Prosveta tudi 25 let.

Tako smo si priborili dnevnik. Slednjeno sem bil v Chicagu, ko je izšla prva številka Prosvete in br. Godina, ki je bil že takrat upravnik kot je še danes, mi je prinesel v dvoranu v Osemnajstih ulic, kjer se je vrnil sbor JSZ. Bil sem torej med prvimi, ki smo imeli v rokah prvo številko Prosvete.

Na tistem zboru JSZ so bile burne razprave glede taktike v socialistični stranki. V Evropi je že dve leti divljala vojna in posledice je trpela tudi Amerika. Takrat smo se bili skupaj z Hrvatimi pri JSZ in Hrvatje so nam oditali, da smo slabí socialisti, ker smo ustanovili dnevnik Prosveta, namesto da bi bili Proletarci izpremenili v dnevnik. Se spominjam, kako je Hrvate začeli Etbin Kristan, tedanj urednik Proletarca, ko je rekjal, da dnevnik mora imeti za seboj večjo blagajno, kakršno je pa imela JSZ. Da je imel prav, je dokaz v tem, ker smo si skoz 25 let do danes ohranili dnevnik Prosveta in tehnik Proletarca — dodim so hrvaški socialisti, ki so nas takrat zmerjali z šovinisti, v tem času izgubili vse, kar so takrat imeli.

Prosveta je v teh 25 letih dosegla — z drugimi delavskimi listi in organizacijami vred — ogromne uspehe na polju izobraževanja in socialnega izboljšanja med delavci.

Pred 25 leti še nismo poznali odškodninskih zakonov in socialnega zavarovanja, danes pa imamo vse to in kos zasluge za te pridobitve gre tudi Prosveti. In če se spomnim na delavsko boje, na stavke, ki smo jih imeli

v teku te dobe v Pennsylvaniji, in na policejski teror (coal and iron police), se moram takoj spomniti tudi na našo Prosveto, ki nas je bodrila in hrabrla v teh bojih.

Tako je Prosveta vedno vršila svojo nalogo, za katero smo jo ustanovili; vrli jo še danes in prepričan sem, da jo bo vršila v tistem bodočem.

Glede današnje velike krize je zopet veliko pisano v Prosveti. Dva tabora sta si v laseh glede današnje vojne v Evropi. Nekateri dopisovalci, katerih dopisi so pod kritiko, zlorabljajo našo Prosveto in si menda mislijo, da imajo oni prav, ker nas je mnogo, ki molčimo — pa mislijo, da smo z njimi. Grdo se motijo!

Klicem Prosveti ob njenem srebrnem jubileju: Le tako na prej po poti, katero so začrtali njeni ustanovitelji in agitatorji pred 25 leti! Le tako naprej po poti uspehov, da boš slavila še 50-letnico, čeprav sa takrat moraš ne boš ved tiskala v slovenščini! — John Terčelj, 128.

Mary Udovič je prispevala svoj delod v Chicago

Chicago. — "Stari agitatorji, ali se še spominjate, kako sta delali za dnevnik Prosveta ob njenem ustanovitvi?" je zapisal br. urednik pred nekaj tedni.

Da, jaz se spominjam! Tudi jaz sem se pridružil razpravi, da tednik Glasilo SNPJ postane dnevnik ali ne, ki je trajala od poleti 1915. Ko se je bliskala tretja redna konvencija, sem agitiral pri našem časniku društvu, naj podpre resolucijo za dnevnik. Govorila sem za dnevnik na društveni seji, konča debate je pa bil, da se je vedno članic izrekla proti dnevniku, češ da ga ni treba —

Meseca maja 1915 smo volili delegatino za pittsburgho konvencijo in jaz sem kandidirala, ali ker sem volila javno in privatno agitacijo za dnevnik, sem bila — častno poražena. Pred dvorano, v kateri je bila seja z volitvami vred, sta stali dve članici in govorili vsaki, ki je prišla na sejo, naj glasuje proti meni, kajti jaz sem bila za dnevnik in če pride dnevnik, bo treba zvabiti assessment!

Tako so bile članice naplahačne. Ena od tiste dvojice je ža mrtva, druga pa še živi nekje v So. Chicagu. Za delegatino je bila izvoljena takratna tajnica, ki je bila proti dnevniku — in ko se je vrnila s konvencijo, je takole poročala društvo: Na žalost vam moram poročati, da dnevnik po imenu Prosveta izide čim se priglasi 5000 naročnikov; jaz sem glasovala proti, toda vedina delegatov je glasovala za dnevnik . . .

V januarju 1916 je gl. odbor SNPJ raspisal prvi kontest za pridobivanje naročnikov novemu dnevniku, ki ga še ni bilo. Raspisanih je bilo 10 nagrad za onih 10 agitatorjev, ki dobes dovrst največ naročnikov. Takoj sem se vrgla v kontest. Rekla sem, da v Chicagu moram biti prva v tej tekmi. Toliko sem zaupala vase in korajše sem imela (kakor še danes) dovolj. Iz La Salle je pa padla predme ravnica; hkrati so me na korajo, naj poskusim "bitati" La Salle. Sprječila sem boj in odgovorila sem, da se bom lasala z njimi do zadnjega lasu na svoji glavi in drugje, če bo treba.

Sama pri sebi sem se pa le nekoliko bala, kajti dnevnik je bil v Chicagu držaj, kot kje zunaj in La Salle je imel močnega temovnika. Bilo je veliko zabave. Ko sem brusila podplate od hilj. do hilj. so mi rekli: "Ne bo nič, Mary, kajti v La Salle imajo močnega 'čepina'!" Drugi so rekli: "Le ne da se, Mary! Drži se, pa ga boš." Želim ti, da ga zbijej tako, da si ne bo nikdar več upal iti s teboj v tekmo!" Tako je padala name mirila in topila voda z vseh strani in padali so tudi naročniki na moje liste.

Moj lasalski teknc je bil sedanji čakaški hotelier Paul Berger. Še danes avsi si v laseh zradi tiste tekme, ampak danes po 25 letih mi je objubil, da se pobota in on popravi, kar je bil to takrat narobe, kajti on dobro ve, da sem jaz bila takrat prva v tistem kontestu. Pred petimi

leti, ko je Prosveta slavila 20-letnico, je poročala, da je br. Berger dobil prvo nagrado, v resnici sem jo pa dobila jaz. Tako je bilo in nič drugače, br. Berger!

Naj povem, kako sem brusila jezik in pete, da sem zlašala La Salle in druge naselbine v onem kontekstu. Prve naročnike sem dobila v fari sv. Stefana ali, kadar pravijo, v starri Avstriji. V prvih hišah, kamor sem stopila, je bila Mary Sluga, katero je davno krije ameriška zemlja; ona mi je priporočila več stanovanj, kjer so bili rojaki. Res sem dobila sedem naročnikov. Seveda sem obenem dobila tudi večjo korajo. Obiskala sem druge in spet je bilo osm naročnikov. Ob vsehih sem bila v salunih in na vselice in pričelo je v "bunčih" kar po 10, 12 in 15 naročnikov.

Ko je Jože Zavertnik videl moj uspeh — seveda sem se pred njim pobahala — mi je napel žaljivo in napel resno dejal: Mary, korajše pa nimaš, da bi šla k fajmoštu Sojarju po naročnino, ali imaš? Hotel je stavil z menoj in jaz sem bila pripravljena. Sedaj je nastala uganka, kako mu naj dokazem, da sem bila v faroku. Hitro se domislil in naprosim prijateljico Lojzko Hrenovo, naj gre z mano v farovi. Res je šla in primaritrali sva k fajmoštu. Nosila sem s seboj majhen kovček. Zupnik je name prijazno ponudil stol in mene je prvo ogovoril: "Ce se ne motim, ste vi poročna babica in So. Chicago, ne?" Obes sva se smejala in jaz sem rekel, da sem se premislila za babico, Lojzko je pravila, da bi rada bila babica, a ne morem dobiti diplome. Sojar je rekjal Lojzki, da se mu zdi znana, ona mu pa odvrne: Seveda, sej sva oba iz Šiske in poznamo sem vas še v starem kraju. On se zadržal. Tako, zakaj, vas pa nekoli ne vidim v naši cerkvi? Jaz se pa hitro odrešem: Kako morete vi videti vse ljudi v cerkvi, kako jim pa navadno hrbet kaže?

Tako smo se žalili do poznega večera. Tedaj je prišel business. Lojzka me predstavi in pove, da je bila članica delegacije naplatačne delegacije. Tako, zakaj, vas pa nekoli ne vidim v naši cerkvi? Jaz se pa hitro odrešem: Kako morete vi videti vse ljudi v cerkvi, kako jim pa navadno hrbet kaže?

Meseca maja 1915 smo volili delegatino za pittsburgho konvencijo in jaz sem kandidirala, ali ker sem volila javno in privatno agitacijo za dnevnik, sem bila — častno poražena. Pred dvorano, v kateri je bila seja z volitvami vred, sta stali dve članici in govorili vsaki, ki je prišla na sejo, naj glasuje proti meni, kajti jaz sem bila za dnevnik in če pride dnevnik, bo treba zvabiti assessment!

Tako so bile članice naplahačne. Ena od tiste dvojice je ža mrtva, druga pa še živi nekje v So. Chicagu. Za delegatino je bila izvoljena takratna tajnica, ki je bila proti dnevniku — in ko se je vrnila s konvencijo, je takole poročala društvo: Na žalost vam moram poročati, da dnevnik po imenu Prosveta izide čim se priglasi 5000 naročnikov; jaz sem glasovala proti, toda vedina delegatov je glasovala za dnevnik . . .

Mary Udovič je prispevala svoj delod v Chicago

Zelim Prosveti, naj napreduje in se razširi tudi med mladino, čeprav se bo enkrat moralisati tiskati v angleščini. Naj se razširi do zadnje slovenske hiše v Ameriki! Živela Prosveta, hvala SNPJ!

(tisoč tristo in šestdeset) dopisov. Vse te številne dopise sem spravil v javnost na lastne stroške.

Agitacijsko potovanje ima dobre in slabe strani. Dobra stran je, ker vodno vidiš nove, lepo in zanimive kraje ter neštete zgodovinske monumente; prideš v dotiko z dobrimi ljudmi, rojaki in tuji, ki ti prijazno postrežejo, tako da se jih spominjaš še dolga leta. Dobri ljudje te spodbujajo, da se nikoli ne naveščaš potovanja. Sploh se na "večnem" potu veliko naučiš in se izobražiš.

Slaba stran pa je, ker prideš

ka" ne bo, pa je odšel domov spet. Človeku, ki vedno vandva po svetu — se vse primeri.

Ta ali oni mi je tudi že rekeli, da na agitacijskem potovanju bi moral biti kdo drugi, ki je telešno poškodovan, ki nima na primer roke ali noge. To je velika zmota. Se zdravemu človeku z obema rokama in nogama je težko potovati, kaj bo pa hromec opravil? Vladiči se moraš po učilnih vozovih in busih, romati po klančih in hribih peš in na vse načine takati bližnjice, da običaš čim več rojakov — in se se ponesrečiš.

Nekateri so me tudi vprašali, kje in kako sem dobila naziv "večni popotnik", ki se me drži že dolgo let in mnogo rojakov — posebno v naši Metropoli — me sploh ne kliče drugače. To ime mi je dal pred 25 leti brat Janko N. Rogelj, sedanjig predsednika SNPJ in našega Svoboda. Kratko se pomolimo, da bi bil bro dobbiti v naselbino kakšnega govornika, ki bi lahko zadržal novodobščice člane jednotne in druge društve. Reš ga dobimo in ga popoldne ga gremo čakati postajo. Vlak se ustavi in pa nas izstopi mož srednje posesti in s krožno brado, mi smo pa rekli: "Ta, ta bo pravil Američci niso zaračeni z brado." Je bil pravil in odpeljemo gledovano, kjer je bil sklican.

Radovedni smo bili, kaj bo vornikov povedal. Kajti male vornikov smo prej slišali iz starega kraja smo večinoma pričeli prežeti s katoličkim Govornikom, ki je res ustregel.

Začel je s primitivnim človekom, ki je opazoval, odkod je vpihal in si je domislil, da se hribom mora biti nekaj tak po piha: videl je na nekem blak, iz katerega se je zabilo in zagrmelo in spet je zabilo, da je v oblaku nekaj, ki je skakan v roponde. Tako so nam vere, nam je razložil človek. Potem nam je orisal gledovno vojno. Rekel je, da je do vseh držav načrti, ki so načrti in prelivi kri, bogati ostane v zavetju. Pri vseh načrtovih gre za trge in to načrtov načrtov, ampak načrtov načrtov. Tako so načrtov načrto

Med agitiranjem za liste pred 25 leti in v tku zadnjih 15 let je velika razlika. Prvič so bili prej gospodarsko boljši časi in drugi, ki so bili ljudje vse načnosti takoj konfuzni kot so delni.

Najtežje je agitatorju v začetku, dokler se ne privadi in ne poznajo naselbino Salt Lake City, Colorado Springs in Denver. Najlepše slovenske naselbine so: Waukegan, North Chicago, La Salle, Sheboygan, Girard (Ohio) in Canon City, Colo. Najvišja naselbina je Leadville, Colo. Po državi Colorado je najbolj romantično potovanje, a tudi po Minnesota v poletnem času. Ni ga človeka na tem polustopu svetu, ki ne bi storil, kakšne napake in poškodil. Nič ne vzbudiča, ampak v zadnjih desetih letih je postal vse smeljano in vse raznovrstno. Največji zmeni so v popolnoma nadzorovanem parku Yellowstone Park. In najlepše časne v Ameriki so morda tudi v Coloradu! (Kje so najgris, ne vem, in če bi tudi vedel, ne bi povedal.)

Med agitiranjem za liste pred 25 leti in v tku zadnjih 15 let je velika razlika. Prvič so bili prej gospodarsko boljši časi in drugi, ki so bili ljudje vse načnosti takoj konfuzni kot so delni.

Ko sem pred leti agitiral za Prosveto in druge napredne liste, nisem imel opozicije razen tu pa tam med kakšnimi fanatičnimi verniki. Ampak v zadnjih desetih letih je postal vse smeljano in vse raznovrstno. Najtežje je agitatorju v začetku, dokler se ne privadi in ne poznajo naselbino Salt Lake City, Colorado Springs in Denver. Najlepše slovenske naselbine so: Waukegan, North Chicago, La Salle, Sheboygan, Girard (Ohio) in Canon City, Colo. Najvišja naselbina je Leadville, Colo. Po državi Colorado je najbolj romantično potovanje, a tudi po Minnesota v poletnem času. Nič ne vzbudiča, ampak v zadnjih desetih letih je postal vse smeljano in vse raznovrstno. Največji zmeni so v popolnoma nadzorovanem parku Yellowstone Park. In najlepše časne v Ameriki so morda tudi v Coloradu! (Kje so najgris, ne vem, in če bi tudi vedel, ne bi povedal.)

Tudi za dnevnik Prosveta je bil agitacija lahka. Dnevniki tiste čase ni bil drag, delni je priljubljen dobro in pijača pa je bila počeni. Velik glas pijač je bil centrov v "Alice" agentur. Tako so se delni vse zadržali.

Vsi so seveda načrtovali na vse vselej in piknikih. Prijatelji so povabili, naj ispijejo pijačo in v kaj je bil, si mu pojde. Prosveto in mu pravil, da je vse nekaj drugače kot to, kar so. Toda te tipe počutno po perju.

H koncu pozdravljam vse svoje kolege agitatorje, ki so se na delu za Prosveto, Proletarca in Cankarjev glasnik.

Menda ni vsem žal, da ste delali za tak list, ki je Prosveta

Ob 25-letnici dnevnika

Vider, gl. tajnik

A Prosveta za razvite in pro-
rodne podporne jednotne so
la se ga snemo ob njegovi
ati vse člani in članice naše
ganizacije, ki smo ji na en ali
mogli do številnega članstva,
podlage in do ugleda, ki je
te vrste organizacije.

O bili tedaj, ko je članstvo na-
splošnim glasovanjem odlo-
izdajati dnevnik, mnogo bolj
dobivanje novega članstva za
organizacije kot so na pri-
človek ne ve, kaj prineset ju-
temu je dvomljivo, če bi bili
uspehe, ako bi ne bilo na-
sve, ki je dnevno oglašal in
izjavil važnost in potrebo življenskega zava-
rnja v naši jednoti.

V letu 1916, meseca julija, ko je pričel izha-
ti dnevnik Prosveta, je naša jednota štela
282,894 članov v obeh oddelkih, njeno premo-
ščenje pa je znašalo \$282,894.30. Oni člani, ki so
ni navdušeni zagovorniki dnevnika, so po ve-
sti tudi dobro agitirali za organizacijo in ko-
ili na agitacijo za novimi naročniki dnevnika,
niso nikdar pozabili priporočati rojakom
naših podpornih jednot. Isto tako, kot agi-
torji dnevnika, so tudi neštetni njegovi dopis-
niki v svojih dopisih priporočali važnost zava-
rnja proti bolezni, nešteči ali smerti in kje
prostor delava za tako zavarovanje.

Dnevnik je pa tudi vedno branil jednoto pred
nemovanimi napadi, katerih je bilo mnogo
in dajal je ljudem spodbudo za pri-
stup v jednoti, ki je bila ustanovljena od na-
ših delavcev.

Pavilino je tudi, da se ozremo na zasluge
list, katerih je mnogo in o katerih bi se dalo
veliko napisati. Dejstvo postoji, da ima dnevnik
Prosveta veliko zaslug za napredek in raz-
voj Slovenske narodne podporne jednotne. Res-
nica je tudi, da je list vedno agitiral za pri-
dobivanje novega članstva in zagovarjal jed-
notine interese ter povedoval potrebe in sigur-
nost primereno in dostojno proslavimo.

Pravilno je tudi, da se ozremo na zasluge

no premoženje znaša blizu devet milijonov do-
larjev.

Dnevnik Prosveta je izvršil svojo naloge v
petindvajsetih letih, bodisi za organizacijo ali
za slovensko delavstvo in teži deli na splošno
in je bil potreben, kakor je še potreben, zato je
priporočljivo, da ga delavstvo podpira. Ljud-
stvo potrebuje poduka, ljudstvo potrebuje
izobrazbe in učitelja, ki naj bo našim rojakom
ter članom dnevnika Prosvete!

K 25-letnici dnevnika Prosvete

L. Gradišek, gl. pom. tajnik

Pri Slovenaki narodni podporni jednoti—njene
ustanovah—smo slavili že več obletnic. In
leta je prišlo na vrsto srebrno slavlje dnevnika
Prosveta. Četrto stoletje je kratka doba, da si je
najvažnejša v fizičnem in duševnem razvoju
človeka. V večnosti ali vsemirju naravnega
stvarjenja pa pomeni toliko kot blisk v zraku.
Dalekosežnega in važnega pomena pa je za naš
delavski list Prosveta, ki je v tej kratki dobi
svojega obstanka izvršil mnogo koristnega in
potrebnega dela za članstvo naše jednotne in na-
šared vobče.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh
so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.
Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame
slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v
dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla
in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da
dnevni list ustanovi SNPJ.

Konvencija za jednotne leta 1915 v Pittsburghu,
je načrt odobril in določila rok za kam-
panjo, predno dnevnik izide. To je pomenilo
delo—namreč kampanjo za nove naročnike.

Se nikoli se ni med ameriškimi Slovenci agi-

talro za noben list toliko in s takim ognjem,

kakor za Prosveto, predno je bila ustanovljena

in se precej časa potem, dokler ni bila prilično

razširjena in je bilo treba v prvi vrsti le

še skrbeti, da so ljudje naročno tudi obnovi-

vili čim jih je potekla.

Tudi boj za obstanek Prosvete ni bil enosten.

Dnevne izdaje izdakov z naročnino niso

mogle kriti, pa jim je primanjkljaj plačevala

obligatna številka s svojimi dohodki. Prave iz-
gube torej ni bilo, kajti Prosveta je bila en list

in ne dva separata, toda računi so se vodili

posebej za "tednik", to je za številko Prosvete,

da se jo dobivali in plačevali vse člani, in pose-
bej za one številke, ki so jih prejemali samo

naročniki dnevnika.

Ampak zasluga lista se vrstijo dalje. Vedno

je zagovarjal delavske pravice v stavkovnih

bojih, agitiral za unijo in odpravo mezdne su-
nosti. Ravnotako je list veliko pripomogel k

razvoju in napredku naših kulturnih ustanov.

Najbrž je tudi resnica, da list kot tak tu in tam

komu ni bil po volji. Ampak kdo naj v vseh

ozirih ustrelje čitaljem?

Zgodovino tega pomembnega lista bodo opisali

drugi. Jaz se spominjam le toliko, da se

nas je ob ustanovitvi lista zbrala mala skupina

Slovencev v East Molinu, Ill., in smo tam organizirali društvo št. 266 ter se vsi naročili na

dnevnik Prosveta. Prosveta je in mora ostati svobodomisni list v najširšem smislu. In naj

še naprej podstavlja članstvo duševno, kulturno,

moralno in gospodarsko.

"Potrebujemo dnevnik"

Frank Zaitz, predsednik nadzornega odseka

SNPJ.

"Slovensko na pre-

no delavstvo potrebuje

dnevnik," je bil klic, ki

se je razlegel po delih

več let. Jugoslovanska

socialistična zveza je bila

ona leta na višku ak-

tivnosti in števila svojih

članov. Imela je omiljene vsepravosod. Gra-

dili so društva Slovenske

narodne podporne jednotne tako navdušeno, ka-

kakor svoje klube. Sploh je tedaj bilo samo ob-

sebi umevno, da je to prav za prav eno gibanje.

V odboru JSZ, oziroma njene slovenske sek-

cije, se je v onih dneh—posebno neuradno-

dostikrat razpravljalo, kaj storiti, da se izpopol-

ni vrzel v našem tisku. JSZ je imela Proletar-

ca, SNPJ pa svoje glasilo—dva tednika, ki po-

trebajo močnega, energičnega zamaha napredne-

ga slovenske delavske struje nikakor nista mogla zadostovati.

"Dobiti moramo dnevnik!" V tem so si bili

vsi edini. Tedanji hrvatski in srbski člani JSZ,

posebno hrvaški, so slovenskim socialistom

poudarjali, če se tegu podvetja loti, naj skrbe,

da bo dnevnik svojina slovenske sekcije JSZ,

ne pa kake druge organizacije ali posamezne

skupine (korporacije).

Velika večina vodilnih članov slovenske sek-

cije JSZ, posebno v odboru sekcije v Chicagu,

je o tem razmišljala in o raznih drugih pred-

logih. Med njimi je bil tudi urednik dnevnika

SNPJ pokojni Jože Zavertnik in pa takratni

ta tajnik JSZ Frank Petrich.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v

dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla

in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da

dnevni list ustanovi SNPJ.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v

dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla

in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da

dnevni list ustanovi SNPJ.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v

dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla

in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da

dnevni list ustanovi SNPJ.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v

dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla

in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da

dnevni list ustanovi SNPJ.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v

dnevnik. Drugi so videli pred sabo gospodars-
ke težkoče, ki jih bi mala skupina ne zmogla

in zato so sklenili dati vso pomoč predlogu, da

dnevni list ustanovi SNPJ.

Sporazumeli so se—brez ostrih debat—sploh

so se domenili čisto zlahka, da je napredni slo-
venski dnevnik mogoč le, skoči ga ustanovi SNPJ.

Le malo jih je bilo med njimi, ki so za-
govarjali nasvet, naj to podvetje prevzame

slovenska sekcija JSZ in spremeni Proletarca v</

"Sanjaštvo"-dinamo napredka

Anton Garden

Clovek je res čudno stvarstvo. Nikdar ni zadovoljen. Vedno hrepeni po nečem, kar je nedosegljivo, kar je že bilo predno je on prišel na pozorišče, ali kar naj bi po njegovih željah nastalo v bodoče. S sedanjostjo, pa naj se tiče njega samega ali človeštva vobče, je kaj malo in redkokdaj zadovoljen. Zeli si vse nekaj bolj vzdržljivega in blagodejnega za vse, nekaj s čimer bi si razširil znanje — časa, da bi čital in čital, časa in sredstev, da bi potoval in užival nove kraje. Sploh so naše želje brezmejne.

Temu pravimo — "sanjaštvo", katerega sicer "praktični" ljudje zametajo in imajo zelo cíno mnenje o njem. Sicer tudi sami sanjava svoje sanje, ki pa se sušejo le okrog njih sajnih: kako bi prišli do čim večjega posvetnega bogastva, do čim večjega vpliva njihovega "jaza", do čim večje moči, s katero bi postali mali ali veliki nekonani vladarji svoje okolice, "svoje" organizacije, svoje dežele.

Smo pač dvojne oziroma trojne vrste ljudje na svetu: Nekateri smo socialni "sanjači", drugi so "praktični" ljudje, v tretjo vrsto pa spadajo oni, ki so z malim zadovoljnim, ki se ne zanimajo za drugega kot za svoje delo — če ga imajo — za svoj "jard," za svoje krave in telice in mogoče tudi za — "oni svet". S svojega ozkega stališča so tudi "praktični", vendar pa jih Bog ni obdaril, da bi sanjali velike sanje, ki človeka tirajo, da se vrže v akcijo za nečem, kar je "nepraktično", kar je "sanjaštvo", mogoče tudi "rdeče", "boljševiško", "prekučiko", "neameriško" etc. etc., proti čemer se bore vsi solidni in "panetni" ljudje.

Vendar pa imajo tudi "sanjači" čestokrat za-

društva spremnili le v suhe, popolnoma iztežte številke! So kot "roboti" v tovarnah, poznani le po — številkah . . .

In koliko zgodovina povedo že sama imena teh društva! "Naprej", "Mir", "V boju", "Karl Marx", "Rosa Luxemburg", "Delavec", "Francisco Ferrer", "Delavska zavednost", "Napredek", "Preleren", "Vodnikov venec", "Jutranja zora", da jih navedem le nekaj. Same imena, ki simbolizirajo borbo in hrepenuščo po napredku, delavski zavesti, socialni pravičnosti, poeziji in lepoti. Mnogo imen naših društev tudi povleči, od koder so bili doma njih ustanovitelji.

Naš društveni imenik pa vse to zakrije, vse to naše kulturno bogastvo! Če bi kaj priporočal prihodnji konvenciji, je to, da naj za društveni imenik (in za zgodovinarja) reši iz pozabnosti imena naših društev. Yes, že sama imena naših društev predstavljajo lepo poglavje zgodovine naše jednot! Pri marsikaterem imenu si človek misli, da bi lahko napisal lep del zgodovine dotednega društva, dasi mu je drugače popolnoma tuje, to je v neznanih mu krajih in ob nepoznavanju poedinčnih članov.

In kaj naj rečem o srebrnem jubileju Prosvete? Če se ne motim, je bilo prav tiste dni, ko je izšla kot dnevnik, da mi jo je priporočil v Kenmoru (Akron), O., kjer sem delal nekaj tednov, neki "bečarski bum", doma od Št. Lovrenca na Dolenjakem, kot tudi SNFJ. Ta "bum" (njegova imena se več ne spominjam) je bil zelo slikovit karakter, tipičen ameriški "hobo", ki je že do tedaj prevozil "vso deželo" na tovornih vlakih. Dasi so ga v naselbini smatrali kot nekaknega "jokelina", ker ga je rad "lomil", vendar pa po kratkem podaku, ki mi ga je dal ob neki priliki, sodim, da fant ni bil noben "jokel". Ko sva se nekoč razgovarjal, mi je dejal:

"Fant, ti si še mlad. Naroči se na nov list Prosveto, pristopi v Slovensko narodno podporno jednoto in v socialistični klub."

Kmalu potem sem se vrnil v Cleveland, kamor sem bil prvič par mesecov prej iz gozda iz West Virginije, takoj pristopil v jednoto in par mesecov pozneje se tudi naročil na Prosveto, ki je sčasoma postala moj najbolj priljubljen list. Isti čas sem se naročil tudi na Proletarca,

koža" je uredniku neobhodno potrebna; če je nima, se bo ali utrdila ali pa omehčala in bo delu dal slovo. Do neke meje so pravilo drži pri mnogih drugih poklicih, ki zahtevajo odgovornost.

Casnikiški poklic je pač kakor vsako drugo delo: če ima človek veselje do njega, je njegovo delo znatno olajšano. Čim bolj se v svoje delo poglobi in živi, tem lažje ga opravlja in postane del njega samega. Le tedaj more doprinesti k skupnemu delu svoj delež, le kot tak se more izkazevati v svojem prizadevanju, da pomaga kolektivni stvari do uspeha.

Doba pet in dvajsetih let je četrto stoletje. Prosveta je v tej dobi izvršila ogromno delo. Še ved: brez vsakega dvoma si je Prosveta ob svoji 25 letnici ohranila in še celo povečala svoj prestiž kot najplivnejši in najbolje urejevalni delavski list med nami. Saj je danes največji in edini slovenski delavski dnevnik tu in v starosti domovini, ki ima to srečo, da izhaja v najdemokratičnejši državi na svetu. Po brutalni fašistični invaziji Slovenija je Prosveta postala edini izraziti delavski glasnik toljega obsega med Slovenci.

Noben slovenski list v Ameriki ni izvršil toliko vzgojnega in smotrenega dela za slovenske naseljence kakor ga je izvršila v preteklih 25 letih Prosveta. Njene zasluge na tem polju in njen rekord kot bona fide delavski list od svojega postanka do danes — so neprecenljive vrednosti za naše delovno ljudstvo.

Ameriški slovenski delavci so v Prosveti dobili resničnega prijatelja, voditelja in učitelja. S svojim dnevnikom Prosveto so si postavili brilljanten svetilnik, cigar luč seže v srebrno slovensko naseljino. Prosvetina demokratična in napredna načela so njen temelj, na katerem trdno vztraja ves čas in bo vztrajala v bodoče!

Pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že dvanaest let — ima

pred petnajstimi leti, ob mojem prihodu k Prosveti, je uradna številka Prosvete pričela prinašati redno angleško sekცijo na eni strani. To je bil prvi eksperiment te vrste med tujezjerci listi in glasili v Ameriki. Deveta konvencija SNPJ je angleški sekცijti dodala dve strani in od takrat — že

Leto 1907

ank Kerk

Med vsemi leti mojega življenja v novi domovini mi prihaja vedno bolj pred oči letnica 1907 kot največja in najpomembnejša, kar smo jih imeli do danes. Več let je mizil, da bi bila moja dolžnost izbrati podatke, kar imam in spomine, pa zmrzaj pride nekaj, kar človeku prekriza račune.

Dobe naše, naročne, social-kulturne, narodne, social-kega življenja se začenja z letom 1891, ko je bil prvi slovenski list v Ameriki—Ameriški Slovenec. Leto kaže mu sledil Glas Naroda, kateri še danes izhaja. Kakih deset let za tem je začel izhajati Glas Svobode, za njim Proletarac in leta 1907 Glas SNPJ.

Da bomo bolje razumeli tedanje dobo, se mi ali najbolj prav, da jo porazdelim, v dva dela: prvi šestnajst let od leta 1891 do leta 1907 in drugi šestnajst let od 1907 do 1923. Leta 1891 bi imenoval naše rojstvo, leta 1907 prerjenje in načenje samega sebe, 1923 z uveljavljenjem naseljeniškega zakona pa, če že ne naš konec, pa vsaj začetek tega.

V prvem delu se izdaje leta 1891 do 1907 smo ponavljali to, kar smo prinesli sabor z dodatki tistega, kar smo našli takoj pri drugih narodih. Ameriški Slovenec je bil in je ostal do svojega konca katoliški list. Drugi list, Glas Naroda, je hodil bolj sredino pot, vendar pa je bil v svojih smernicah bolj napreden in je nemaločrtni z veliko boje s katoliškimi listi. Tretji list je bil Glas Svobode, tipičen predstavnik starokrajskega liberalizma, kar pomenja boj oseb in osebnosti in ne principov. Leta 1906 je našel Proletarac kot skromen mesečnik, predstavnik slovenskih socialistov.

V prvem delu se je ustavilo več podpornih organizacij, ene po nemškem, druge po češkem in sicer z dvojnim namenom: da organizirajo naše ljudi in—večkrat je bilo to prvo in poglavito—da pomagajo gotovim ustavnim in podjetjem. Materiala je bilo dovolj, ravnilo se je polagoma vse, eno bolj, drugo manj, najbolj pa boji po tedanjih slovenskih listih.

Vse to je doseglo svoj vrh v letu 1907. Da boste dobili vsaj nekaj slike o tedanjem položaju, vam opisem nekoliko naše gibanje ali bojev rogoviljenje tistega leta.

List Glas Svobode je prišel v ostre polemike z samo s katoliškim elementom, ampak tudi z socialisti. Pestili so se na eni strani Ameriški Slovenec s svobodati in socialisti, na drugi pa Glas Svobode s Proletarcem. Boji so preli na cesto, v salun in nazadnje pred sodnijo. Tedanj odgovorni urednik Ivan Kaker je bil totor in obsojen na tri meseca zapora radi dinkov v Glasu Svobode. Glas Naroda je bil v večjem boju s tedaj v Clevelandu izhajajočo Novo Domovino, kar je prineslo tudi točko in da je obsodbe ne pa vsaj večje stroške. Bila je nadalje prepoved sodnije proti tedanji SNPJ,

Ob srebrnem jubileju dnevnika Prosvete

(Nadaljevanje s 14. strani)

Urednik Molek je imel že od nekdaj simpatije in razumevanje za ona, ki so imeli vsaj malo daru za pisateljevanje in kmalu mi je odgovoril. Odgovor me je silno razveselil, kajti pohvalil je mojo povest bolj kot je faktično nadaljeval.

Odtek naprej sem vedel, da je Prosveta tudi moj časopis. V njej sem našel zaslombu in tako se danes "iskribarim" po njej.

Medtem ko sem imel veliko veselje do pisanja, pa me naše društveno življenje zaradi govorov v zvezkih vrokov ni ravnobabilo, toda ko sem pričel pisati, me je pisane potegnilo vanj, še preden sem se dobro tega zavedal. S tem, da sem se pričel javno udejstvovati, sem pričel gledati tudi na Ameriko in na našo slovensko življenje z drugačimi očmi in polagoma sem se spreminjal v stvarnostnega ameriškega Slovence. Rezultat tegorične bil, da sem utrdil svoje nazore, pričudil se nove in navad in tujih ljudi in tako tudi v tejki in bolj zadovoljen z novo domovino. Imaela Prosveta v tujini in pre-slovenskih dejal bi in z njimi. Navdih tem, največ možnosti izkoristi. Svede se rednih dv. Kulturne, žive. Oni, ki imajo račun, njeni, ti bi obdržati in vlastni misli. Dnevnik je ne možnost, največje si. Z evropsko bodo te Zaključju obdržati in enkrat ob.

ekaj besed: Ameriški Slovenci in časopisje ne bo vedno živel. Na Prosveta med vsemi časopisi, da živi še mnogo let in orje se našemu človeku v Ameriki. amo zavedati, da bo doba pričih let zelo kritična za vse naše življenje in gospodarske ustanove. Po tistih, ki so me nekoliko po strani gledali. Eden izmed njih pa se oglaša: Zdaj vemo, kdo nam je naredil vse to. Mi ti bomo že pokazali.

In res so mi "pokazali" vse dneve mojega življenja, kjer in koder so mogli. Ničesar se

zpiranja posameznikov—skratka: višek med-sebojnega boja.

Da je bila v te boje zapletena kolikor toliko tudi SNPJ sama, si lahko mislite. Malo je manjalo, da se ni vse skupaj podrlo, kar je bilo zgrajeno v treh letih.

Vse to podajam v boljše razumevanje kasnejših dogodkov.

SNPJ je bila leta 1907 stara tri leta. Razvila se je dosti povoljno, ampak škodili so ji predvsem časopisni in osebni boji. Bila je ustavljena, kakor vse druge, največ na podlagi čeških organizacij, h katerim je spadalo tudi nekaj naših društev.

V letu 1907 je bilo v New Yorku ustavljeno društvo Slovenija, ki je dobil št. 56 in priklopljeno k SNPJ. Par tednov kasneje sem prispolil tudi jaz in bil kmalu za tem izvoljen za delegata najpomembnejše konvencije, kar jih je bilo: Aha, govoriti si zna, zdaj, ko je čas za delo, se pa bojiti!

Dokazal sem jim, da se ne bojim ne enega

ne drugega in prišel sem na najbolj viharna

ta, kar jih je bilo kdaj v Ameriki med nami.

Boj in nasprotva na vse strani. Zvesti po-magadbi so mi bili slovenski socialisti, vse drugo se me je ogibal in mi nagajalo, koder je moglo.

Tako smo postavili v življenje prvo slovensko glasilo v Ameriki in smo v tem prednjacili vsem drugim. Danes imamo šest glasil, ki so se vsa porodila iz naše ideje—šest velikih glasil, ki dosežajo, rekel bi, vse naše ljudi. In pravila SNPJ so postala vzorec za vse prejšnje in kasnejše naše organizacije.

Leta 1907 pa ni bilo samo največje preporodno leto, kar smo jih imeli, za SNPJ samo, ampak tudi za mnogo drugih. Z glasili se je začelo novo kulturno delo med našim narodom.

Da smo mi, Slovenci, danes na stopnji, ki dosega in tudi presega vse druge narode v Ameriki, se imamo zahvaliti preporodu SNPJ. Zakaj do leta 1907 je bilo vse skupaj sama kopija iz starega kraja. S tem letom pa smo začeli nove ledine, zasejali nova semena in delali bolj samostojno, tako, kakor se nam je zdelo primereno na raznere takoj, kjer smo.

Napredna ideja je prešla iz enih rok v druge.

Svobodski so izgubili bitko in nekaj let

kasnejše je zaspal tudi Glas Svobode, ki je do

tedaj vsaj idejno vezal naprednjake. V življenju je prišlo socialistično gibanje, o katerem sicer ne morem reči, da se je kdaj populariziralo, vendar pa je vplivalo odločilno. v vsem,

kar smo započeli.

Šel sem s tem prepršjanjem na konvencijo,

pričel pol dne prekasko, a me je vseeno dakkalo

mesto zapisnikarja. Nikogar nisem poznal osebno, vendar pa sem si že v prvih dveh dneh se-

stavil precej pravilno sliko. Bila je skupina svobo-

dskega, pristaževo Glas Svobode, dosta močna in številna, a ne posebno popularna pri delega-

tih. Druga skupina so bili socialisti in njih somiliščni, da ne vsem, pa vsaj v delnem.

Bila je šibkejša od prve, a dosta bolj popularna, ker je pomagala pri gradnji vsega, kar smo imeli.

In bila je že tretja skupina—ljudje, ki

se na marajo zameriti na ne danes ne na levo,

ki plavajo zdaj s tem, zdaj z onim, kakor na-

nene prilike in kakor je še dandas na svetu.

Poleg zapisnikarja mi je dala konvencija

tudi načelo, da sestavim nova pravila, ker star-

ih sploh ni bilo mogoče spremenjati. V nova

pravila sem dal vse svoje ideje o resnični brat-

ski organizaciji na najširši demokratični podla-

gi, in kar je glavno: z gotovimi kulturnimi cilji in nameni. Krone vsega je bil sklep za samo-

stojno glasilo. Bili so pomisliki glede pošte in

drugega, pa sem kar sprejel pozitivno stran.

Četudi nisem tedaj vedel, ali bo mogoče izpeljati

ti vse to ali ne.

Konec konca sem bil izvoljen tudi za glavne tajnika in seveda za urednika samostoj-

nega glasila z mesečno plačjo, ki je bila nekoli-

ko vedja, kakor so danes tedenske.

Ne bom opisoval konvencije same—mogoče o

kaki drugi priliki, ker bi rad postavil nekaj spo-

mljiva možem, ki ga zaslužijo, a so danes do ma-

lega vsi pozabljeni. So pa gotove stvari, ki so

vsak dan mojega življenja enako žive in ena

teh je tale: ko smo volili glavnega tajnika, sem

se jaz branil, da bi prevzel. In tedaj je vstal

pokojni Zavertnik in rekel nekako takole: Ape-

lijram na br. Keržeta, da sprejme, ker je drugač-

vse naše delo zastonj. Zato sem sprejel, a

pogorno, da se morem in smem do novega leta

odgovarati, če bi moje zadeve zahtevalo tako.

Po tistih sejih sem našel na skupino svobo-

dskega, ki so me nekoliko po strani gledali. Eden

izmed njih pa se oglaša: Zdaj vemo, kdo nam je

je naredil vse to. Mi ti bomo že pokazali.

In res so mi "pokazali" vse dneve mojega

življenja, kjer in koder so mogli. Ničesar se

niso bili naučili in ničesar pozabili. Še ko sem bil pred štirimi leti na konvenciji v Clevelandu, sem se sedel z nekim rojakom iz tistih let. Govorila sta različno. Malo pred razstankom pa mi pravi:

"Te nič kaj ne maram, da veš! Ti si nam ubil Glas Svobode in od tedaj nismo mi, naprednjaki, ved tisti."

Rozumem, da je bila v te boje zapletena kolikor toliko tudi SNPJ sama, si lahko mislite. Malo je manjalo, da se ni vse skupaj podrlo, kar je bilo zgrajeno v treh letih.

Vse to podajam v boljše razumevanje kasnejših dogodkov.

SNPJ je bila leta 1907 stara tri leta. Razvila

ja se je dosti povoljno, ampak škodili so ji

predvsem časopisni in osebni boji. Bila je usta-

novljena, kakor vse druge, največ na podlagi

čeških organizacij, h katerim je spadalo tudi nekaj naših društev.

V letu 1907 je bilo v New Yorku ustavljeno društvo Slovenija, ki je dobil št. 56 in priklopljeno k SNPJ. Par tednov kasneje sem prispolil tudi jaz in bil kmalu za tem izvoljen za delegata najpomembnejše konvencije, kar jih je bilo: Aha, govoriti si zna, zdaj, ko je čas za delo, se pa bojiti!

Dokazal sem jim, da se ne bojim ne enega

ne drugega in prišel sem na najbolj viharna

ta, kar jih je bilo kdaj v Ameriki med nami.

Boj in nasprotva na vse strani. Zvesti po-magadbi so mi bili slovenski socialisti, vse drugo

se je ogibal in mi nagajalo, koder je moglo.

Tako smo postavili v življenje prvo slovensko glasilo v Ameriki in smo v tem prednjacili

vsem drugim. Danes imamo šest glasil, ki so

se vsa porodila iz naše ideje—šest velikih glasil, ki dosežajo, rekel bi, vse naše ljudi. In pravila SNPJ so postala vzorec za vse prejšnje in kasnejše naše organizacije.

Leta 1907 pa ni bilo samo največje preporodno leto, kar smo jih imeli, za SNPJ samo, ampak tudi za mnogo drugih. Z glasili se je začelo novo kulturno delo med našim narodom.

Da smo mi, Slovenci, danes na stopnji, ki dosega

in tudi presega vse druge narode v Ameriki, se imamo zahvaliti preporodu SNPJ. Zakaj do leta 1907 je bilo vse skupaj sama kopija iz starega kraja. S tem letom pa smo začeli nove ledine, zasejali nova semena in delali bolj samostojno, tako, kakor se nam je zdelo primereno na raznere takoj, kjer smo.

Napredna ideja je prešla iz enih rok v druge.

Svobodski so izgubili bitko in nekaj let

kasnejše je zaspal tudi Glas Svobode, ki je do

tedaj vsaj idejno vezal naprednjake. V življenju je prišlo socialistično gibanje, o katerem sicer ne morem reči, da se je kdaj populariziralo, vendar pa je vplivalo odločilno. v vsem,

Ob petindvajsetletnici

Vincen Cainkar

Ravnokar poteče petindvajset let, od kar je naše glasilo začelo izhajati kot dnevnik Prosveta. To je bilo 1. julija 1916. Nekaj nad šest let pred tem je izhajalo kot tedenik in še pred tem kaki dve leti kot mesečnik pod imenom Glasilo SNPJ.

Petindvajset let je na polju časnikarstva že precej lepa doba, za nas naseljence pa še posebnega pomena. In naš dnevnik jo je junakovo prebrede ter srečno dočakal svoj srebrni jubilej. Zato je bilo sklenjeno, da ob priliki te važne obletnice in v spomin veseloga dogodka Prosveta izide v posebni slavnostni izdaji. In prav je tako! Saj je četrtna stoletja obstoja redkost za vsak borbeni list, pa je toliko bolj izredno za delavski dnevnik, kakrišen je Prosveta, ki izhaja v tako skromnih razmerah našega naroda kot smo Slovenci v Ameriki.

Vincent Cainkar, glavni predsednik SNPJ.

Odločil sem se torej, da tudi jaz prispevam malo za to slavnostno številko in podam nekaj svojih spominov iz časov, ko smo ustanavljali svoje glasilo, ko smo ga povečavali z mesečnika na tedenik in potem s tedenika na dnevnik, s kakimi poteki so se je bilo treba boriti in kake koristi nam je to prineslo. Pri tem mi pa prihaja na misel, kako je bilo med nami, ko smo starejši naseljenci prišli v to deželo. Za sebe vem, da sem zelo rad čital že v starem kraju in bil sem nepopisno vesel, ko sem po nekaj dnevnih svojega prihoda prvkrat zagledal slovenski časopis v Ameriki. Veselilo me je, da imamo že tudi takoj slovenski list in od navdušenosti sem takoj napisal pismo in izdajatelju lista čestital, znen pa ga prosil za malo informacij. Takrat sem bil še pač toliko naven, da sem mislil, da list izhaja samo za pouk in v korist naših priseljencev in da se izdajatelj s tem peča zgorj iz ljubezni in poštovanja do naroda. Kako strašno sem se motil! Posal bi mu bil tudi naročino, pa takrat se za prehrano ni bilo denarja. In vselej me je precej časa, predno sem spregledal in prišel do zaključka, da privatni izdajatelji navadno ne dajo piščavega boba za ljudsko izobrazbo; da izdajajo liste le radi svojih koristi ter da se je ta najbrž pozivljal na moje čestitke, ker ni bilo naročnine niti izgleda za kake druge koristi od mene in mi zato ni niti odgovoril.

Privatnih listov se je pojavilo sčasom ved med nami, toda ljudskim potrebam niso odgovarjali. Sčasom pa smo tudi delavci postajali bolj dorasli in preizkušeni ter dozoreli za bolj resno presojanje. In mnogi smo resno čutili potrebo za nekaj boljšega kot nam je nudilo tedanje časopisje; nekaj, kar bi dobro posvetilo v tisti mrak, ki je bil takrat med nami ter ga razblinilo in nam kazalo jasno pot v svetljajočo bodočnost. Uvideli pa smo zaeno, da bo kaj takega mogoče le, ako se bomo slovenski delavci združili ter zateli sami skrbeti za potrebne publikacije. Ko je zateli izhajati Proljetec, je bilo že nekaj, toda ne dovolj. V tako skromnih razmerah kot je zaporedel, pač ni mogel storiti več. Še le ko se je porodila prva delavska podpora organizacija, Slovenska narodna podpora jednota, je bolj jasno zavetilo, da je bilo nje prvo glasilo Glas Svobode tudi v privaten rok. Glavno je, da imamo organizacijo z dobro gospodarsko podlogo najprej, drugo bo še prišlo, smo modrovili.

In je prišlo: Gibanje za lastno glasilo je dobivalo vedno več dobrega odmeva med članstvom pa tudi simpatične opore izven članov jednotne, čeprav so se pri Glasu Svobode se tako trudili, da to preprečijo. Dobra ideja je po nekaj letih postal dejstvo—jednota je dobila svoje glasilo in to je bil prvi tak predznji poiskus med nami. Nobena naša organizacija do tedaj ni še imela svojega glasilca. Nam so se radi tegata zaničljive posmehovali in lastniki raznih časopisov nas grdo napadali, trdeč poleg drugih nelaskavosti, da ne znamo, kaj delamo. Ampak morali smo že nekaj znati, kajti lastno

Pionirji agitatorji imajo besedo

(Nadaljevanje s 15. strani) spominjam na začetek najboljšega slovenskega dnevnika v Ameriki. S posebno zadovoljnostjo se lahko ozirajo nazaj na leti 1915 in 1916 v tisti bratje in sestre, ki so Prosveto resnično udejstvili. To je bila večina delegacije šeste redne konvencije SNPJ v septembri 1915, katera se je tudi vrnila v Pittsburgh, Pa., kot se bo letosinja, ki je dvanajsta redna od postanka jednotne. Potem so pa za Prosveto naj-

več naredili dotični člani in članice, ki so iztvovali čas in denar za nabiranje novih naročnikov že prej kot je dnevnik izšel. Ker sem se pri vrhovni tega dela tudi jaz nekoliko udejstvoval, se priglašam k slavnosti Prosvetinega srebrnega jubileja s tem kratkim zgodovinskim spiskom.

Propaganda za resnični slovenski delavski dnevnik v Ameriki je bila že takrat nekaj let star in je predala s Proletarcem (ki je imel kampanjo za dnevnik leta 1912-13) na tedanje Glasilo SNPJ že pred šesto redno konvencijo. Naravno, da je imela naideja za ustanovitev dnevnika

glasilo, dasi spočetka bolj majhno in izhajajoče le po enkrat na mesec, se je kmalu izkazalo kot dobro agitatorično sredstvo ter koristna prava tako za jednoto kot za naše delavstvo vobče. Upravičeno rečemo, da so se drugi od nas nekaj naučili, kajti počasi so nas začeli v tem posnemati in že precej časa sem imao vse več jugoslovenske podporne organizacije v Ameriki svoja lastna glasila.

Petindvajset let je na polju časnikarstva že precej lepa doba, za nas naseljence pa še posebnega pomena. In naš dnevnik jo je junakovo prebrede ter srečno dočakal svoj srebrni jubilej. Zato je bilo sklenjeno, da ob priliki te važne obletnice in v spomin veseloga dogodka Prosveta izide v posebni slavnostni izdaji. In prav je tako! Saj je četrtna stoletja obstoja redkost za vsak borbeni list, pa je toliko bolj izredno za delavski dnevnik, kakrišen je Prosveta, ki izhaja v tako skromnih razmerah našega naroda kot smo Slovenci v Ameriki.

Ampak vse skupaj ni nič pomagalo. Naše glasilo kot tedenik je postajalo vedno bolj pričakovano ter splošno zaželeno in ni vzel dolgo, da se je pojavila zahteva, da ga spremeni v dnevnik. Slednje seveda ni bilo tako lahko, kajti izdajanje dnevnika je vse bolj komplikirana stvar ter poleg tega zvezana z ogromnimi stroški. Valedi tega tako nevarnega skoka navzgor nismo upali tako kmalu narediti. Sčasom pa je dobila tudi ta ideja dovolj pristašev in bolj trdnih tistih ter se je končno tudi urenila v podobi Prosvete, ki sedaj slavi svoj srebrni jubilej.

Toda ni zanimivo samo, kako lepo se je razvijalo naše glasilo, temveč tudi, kaj je storilo za jednoto in naše ljudstvo. Slednje je najbolj važno.

Da je lastno glasilo storilo veliko dobrega za naše organizacijo, nam najlepše prica hiter razvoj in porast jednote, zlasti v bolj zgodnjih dneh. V osmih letih glasila kot mesečnika in tedenika se je število članov dvignilo od dva tisoč na približno petnajst tisoč; in v desetih letih potem, ko smo začeli z dnevnikom, je skoraj na petdeset tisoč. Veliko tega krasnega uspeha je gotovo pripisati agilnosti našega glasila. In uspeh bi bil še večji, če ne bi bilo nato tako strašne gospodarske krize v deželi.

Naše glasilo je seveda ves ta čas—kot mesečnik, tedenik in dnevnik—pridno zahajalo v vse kote te prostrane dežele, koder živi naše delavstvo ter ga budilo k zavesti. In nikdo ne more tajiti, da je zanesio med narod mnogo miselnih povzdigne in napredka ter izvršilo veliko potrebnega kulturnega dela. Da—naše glasilo je kot silen žarek posvetilo na tedanje mračnjaštvo in nazadnjaštvo, razkrivajoči šarijate ter pokazalo izkoričevalce in zavajalce naroda v pravi luči; je združilo radikalne in napredno misleče elemente v močno borbeno silo za socialno pravčnost in splošne delavske in človečanske pravice.

Da so z izdajanjem delavskega dnevnika poteklo, je našim citateljem več ali manj znano. Število takih poiskusov je že bilo med ameriškimi delavci, pa ni dobro. Navadno se povod prezgodaj pojavijo nepremagljive finančne poteki in premalo je zanimanja med delavci ter pravega razumevanja važnosti takega podjetja, čemur potem mora slediti gotova pravila. Finančnih in drugih potekov se seveda tudi pri nas ni manjkalo in včasih so bile prav resne. Toda mi smo jim znali vselej priti v pravem času v okom ter naš dnevniki ohraniti na zdravem gospodarskem in moralnem stališču.

Prosveta je torej v tem oziru ena redkih in častnih izjem, česar smo gotovo veseli vsi člani in upravičeno ponosni vsi slovenski delavci v Ameriki. Naše glasilo pa se razlikuje od drugih listov in je častna izjema tudi v tem, da se ves čas svojega obstanka včasno drži enih in istih načel in ene idejne smeri, ne oziraje se na razne zunanjne vplive in kljub večkratnim resnim finančnim problemom. Zmeraj primaša kolikor največ mogoče le poučno in delavstvu koristno gradivo.

Naj torej nadaljuje s svojim plodovitim delom še mnogo, mnogo let!—

Leto 1907

(Nadaljevanje s 15. strani)

deti. Se je prišel od časa do časa kak spopad, kakor pride še danes, a ne toliko radi oseb, kajti radi principov. Grdin in strastnih osebnih bojev, tožba in podobnega ni bilo kasneje ved.

Skljenjeno je bilo, da kakor hitro dobri nameravani dnevnik Prosveta pet tisoč naročnikov, ga naj glavni odbor prične izdajati. Tako pa konvenciji nas je število šlo na delo in vsek je v svojem okrožju skušal pridobiti čim več naročnikov na dnevnika. V to svrhu je glavni odbor razpisal kontest s primernimi naštetnimi pravili na to, da

5) Postavili smo v naše organizacije poleg glasil tudi trdne, povsem demokratične principe, v katerih je ljudska večina odločevala v vseh vprašanjih. Narod se je hitro oprijel vsega tega. Obstojče organizacije so rastle od leta do leta, zravnega tega se je ustavilo nekaj novih, od katerih jih živi nekaj še do danes.

6) Leto 1907 je pomenilo največjo katastrofo v zgodovini SNPJ. Razstrelba v Cherry, Ill., bi bila kmalu uničila jednoto.

7) Tudi snopopravnost žensk spada v to dobo, čeudi sem prinesel tpredlog šele leta 1909 na clevelandsko konvencijo. Ko sem pripravljal nova pravila, imel sem tudi to točko, a iz neznanega mi vzroka ni prišla na tisto konvencijo.

8) V tistem letu smo imeli tudi drugi poskus revije ali mesečnika s tem, da je Kaker začel izdajati Izobraževalno knjižnico. Da ni šlo, niso bile vzrok samo finance, ampak tudi vsebinata, katera je bila daleč pretežka za naše začetke.

9) S tem, da smo se začeli počati z našimi tukajšnjimi razmerami, smo nekotri vpeljavali tudi amerikanizacijo našega naroda.

10) Tega leta je bila SNPJ inkorporirana v Illinoisu. Kakor znano, je bila začetna inkorporacija v državi Ohio. Poizvedoval sem, zakaj je bilo to in po večjih ovinkih so mi rekli, da zato, ker ni bil v Chicago dovolj ameriških državljanov. To se mi je zdelo verjetno. Zakaj sišel sem od rojaka slediči zanimiv dogodek: Mi Slovenci v Chicagu nismo hoteli začetati za drugimi narodi. Pred nekimi volitvami smo tudi mi sklicali sestanek naših ljudi in povabili par angleških politikov, da govorita.

Ti so prišli. Ko je bil shod otvoren, je prišlo nekemu govorniku na misel, da vpraša, naj vstanejo tisti, ki so ameriški državljanji. Vstali na nič. Politika sta brez vase daljše besede pobrali svoje klobuke in odšli . . .

To bi bila ob kratkem zgodovina leta 1907. Ni to vse—rekel bi—samo glave dogodkov, ki so se vršili. Mislim sem o tem in kasnejšem pisati bolj obširno, ker vse to tvori našo zgodovino. Pa pride zmraj nekaj, kar človeku prekrita računa.

Mogoče se bo zdelo to marsikom malenkostno. Zame je nad vse važno, ker nam živo kaže kulturni, socialni, politični in ekonomski razvoj naroda, ki je bil vršen iz svoje domovine v nove kraje in razmere. Zakaj vedit, da je vse naš napredek prišel iz nas samih, ker nismo imeli takoreči nicens in nikogar med nami.

Sproti smo se učili in sproti vzgajali tiste stebričke, na katerih sliki še danes vsa naša mod.

Boj z "avstrijaki" pred 24 leti

(Nadaljevanje s 15. strani)

skimi. Glasi se, kakršen je v originalu, z vsemi slovničnimi in jeskovimi napakami vred:

Posor Avstrijaki!

"Dobro Vam je znano, da nas je Trost in Vojsnjak poblatil in zapisal v črno knjigo vse Slovence ter nas naznani kot špijone Avstrijske pred mestno upravo kadar tudi pred vladom ob enem nas je hotel priklopiti pod Srbsko kraljevinu. Dobro Vam je pa tudi znano, da se Slovenci na Ely, Minn. bolj zavedajo položaja kajti pa Vi avstrijaki na Evelethu, ker oni so vrgli Trost ob tia ter poklicali Frank Kerzeta, da jih zagovarja ter brani naše pravice. Tudi Vam je dobro znano, da — ko se je mudil Frank Krize na železniškem okrožju, je priromalo pismo od zavednega rojaka iz Dulutha na Eveleth, katero do glasila:

Cenjeni rojaci! Ker se mudi na železniškem okrožju g. Frank Kerze na agitatorskem potovanju za S. R. Z. in ker ste na Evelethu najbolj plobljeni, zatorej bi bilo umestno, da ga tudi na Eveleth pokličete. On bode govoril na Ely, Minn., v torsk na Aurora, Minn., in Vi ga lahko dobite za soboto ali nedeljo.

No in Vi avstrijaki ste videli naznani, da se vrši zborovanje in nedeljo 21. aprila 1918 v City Auditorium, in kakšen krik ste Vi zagnali. Aha tega bodemo šli poslušati, ki govorijo zoper Avstrijo, kateri nas nagovarja, da kupimo Liberty Bond, taga bode že kajzer stiskal; kdo kupi Liberty Bond, ta vrte denar vstran ker to delo bode imel kajzer. Kdo kupi Liberty Bond, bode vstreli v starem kraju, ko bode prišli domov. A jaz bi rad dal \$50 nagrade vsekemu submarinu kateri potopi ameriško ladjo.

Vsi pustimo S.N.P.J. ker pise zoper Avstrijo, točiti jo dajmo, ker kupuje za naš denar Liberty Bond. Paris je že zdravljaj padel, samo tajijo. Da, da, takšne in še celo vrsto takšnih govorite Vi, kateri imate usta dve milji široke ter je

v tej kampanji smo vsi agitatorji, med katerimi je bilo tudi pred mesto redni konvenciji SNPJ leta 1915 v Pittsburghu, Pa., ki je sprejela rezolucijo za ustanovitev dnevnika Prosveta, zato so mi še vse te reči dobro v spomin.

V tej kampanji smo vsi agitatorji, med katerimi je bilo tudi pred mesto redni konvenciji SNPJ leta 1915 v Pittsburghu, Pa., ki je sprejela rezolucijo za ustanovitev dnevnika Prosveta, zato so mi še vse te reči dobro v spomin.

zid 8 milj dolg. Vi, ki ste imeli v Avstriji dve zvezde pod vratom ter pozneje nosili žandarško suknjo; da Vi Janezi, Matjeti, Toneti itd., kateri točite ob nedeljak tobak v vodi namečen v podobi žiganja, ki pravite "biznis first" in kaj ti hoče zborovanje.

He ti policman, ki voziš svoj kolovrat počasi — ne da ne bi koga povozi ampak zato, da te ljudje vidijo, da imaš kolovrat — od S.R.S. prste proč in od S.N.P.J. Jezik za zobni, ker drugače boste internirani.

Halo sodniška šepava metla — tihu, drugače bode joj, joj.

Trost je rekel edino eno resnico in ta je bila, da je na Evelethu 95 odstotkov Avstrijakov.

Avstrijaki, tukaj imate v slovenščini, ako ne boste to pomagalo, boste služila angleščina in drugi pripomočki — ker Vi Avstrijaki nočete drugače kakor da se Vas gajža. Kor ste bili že parkrat klicani, da se vdeležite seje, na kateri se bo izvolil odbor za S.R.Z., odgovorili pa ste zgoraj navedenimi besedami zatorej Vas ne prosmo nič več, ampak dan Van znati, da se bode vršila seja v NEDELJO 5. MAJA v sodniški dvorani — hočemo videti koliko Vas bo de prišlo.

Ljubitelji Slovenskega Naroda.

Gornje besedilo kaže, s kakšnim fanatizmom se je moraloriboti Prosveta in kako so hujšali proti SNPJ tiste dni. A vse smo srečno prestali, "avstrijakanstvo" je pa bilo takrat pokopano in danes je pozabiljeno, kakor da ga ni bilo.

Jugoslovansko kraljevstvo je seveda ostalo. Upajmo, da druga svetovna vojna, ki je zdaleč v teku, pokopuje za vselej tudi to jugoslovansko socialno bolezni.

Ker je slovensko časopisje potrebitno v naši domovini pripravljati nap